

SINTEF Byggforsk
Oslo

Forskningsveien 3b, 0373 Oslo
Postboks 124 Blindern, 0314 Oslo
Telefon: 22 96 55 55
Telefaks: 22 69 94 38

Trondheim

Høgskoleringen 7b
7465 Trondheim
Telefon: 73 59 33 90
Telefaks: 73 59 33 80

E-post: byggforsk@sintef.no
Internettadresse: www.sintef.no/byggforsk
Foretaksregisteret: NO 948 007 029 MVA

Oppdragsgiver Åmundsleitet Borettslag
Oppdragsgivers adresse Åmundsleitet 87 5115 Ulset
Oppdragsgivers referanse Jane Valderhaug

Prosjektnr./arkivnr. 50106310	Dato 24.03.2009	Rev.dato	Antall sider 14	Antall vedlegg	Gradering Åpen	Forfatter(e) Catherine Grini, Johan Gåsbak
Prosjektleder Catherine Grini	Sign.	Ansvarlig linjeleder Marit Thyholt	Sign.	Kvalitetssikrer Tor Helge Dokka	Sign.	

Oppdragsrapport

Tilstandsanalyse og energiutredning for Åmundsleitet Borettslag

Kort sammendrag

På oppdrag fra Åmundsleitet BRL har SINTEF Byggforsk utarbeidet en tilstandsanalyse og en energiutredning av rekkehus-bebyggelsen i Åmundsleitet. Borettslaget består av 201 rekkehus og 2 terrasseblokker med 64 leiligheter bygd på 70-tallet. Oppdragets omfang er begrenset til rekkehusboligene.

Tilstandsanalysen er basert på befaring, tetthetsmålinger og termografering. Energiutredningen omfatter forslag til installasjoner og bygningstekniske utbedringer som vil bringe husene til lavenergistandard etter rehabilitering. Det foreslåtte rehabiliteringskonsept omfatter utskifting av vinduer, etterisolering av tak og gavlvegg samt nytt ventilasjonsanlegg. Nåværende og fremtidig energibruk er beregnet.

Det er foreslått å starte rehabilitering med en rekkehusbolig. Deretter prosjekteres alle boligene på grunnlag av erfaringene ved den første boligen.

Åmundsleitet Borettslag er et potensielt forbildeprosjekt i EKSBO-prosjektet (Kostnadseffektive energikonsepter for eksisterende boliger), hvis det blir realisert.

Byggverkets adresse Åmundsleitet / Åmundsvingen / Åmundsdalen 5115 Ulset			Byggeår 1975/1976
	Metode Tilstandsanalyse	Emneord Energiforbruk, Inneklima, Luftlekkasje, Vedlikehold	Filnavn Rapport

Utdragsvis eller forkortet gjengivelse av rapporten er ikke tillatt uten SINTEF Byggforsks spesielle godkjenning.
Hvis rapporten skal oversettes, forbeholder SINTEF Byggforsk seg retten til å godkjenne oversettelsen. Kostnader belastes oppdragsgiver.

1	Bakgrunn	3
1.1.	Beliggenhet	3
1.2.	Gulvareal og planløsning	3
1.3.	Historikk	4
1.4.	Vedlikehold og behov for rehabilitering	4
1.5.	Arbeidsgang for utredningen	5
2	Dagens tilstand	6
2.1.	Bygningsteknisk beskrivelse	6
2.2.	Tekniske installasjoner	7
2.3.	Registrert energibruk	10
2.4.	Levert energi med faste verdier iht. NS 3031 og Bergen klima	10
3	Foreslått rehabiliteringskonsept	11
3.1.	Energibehov etter rehabilitering	12
3.2.	Balansert ventilasjon	12
4	Kostnader	14
5	Fremgangsmåte	14
6	Vedlegg	14

1 Bakgrunn

1.1. Beliggenhet

Åmundsleitet borettslag ligger i Ulset, ca 12 km nord-øst for Bergen sentrum. Borettslaget består av 201 rekkehus fordelt på 37 rekker og 64 leiligheter fordelt på 2 terrassehus.

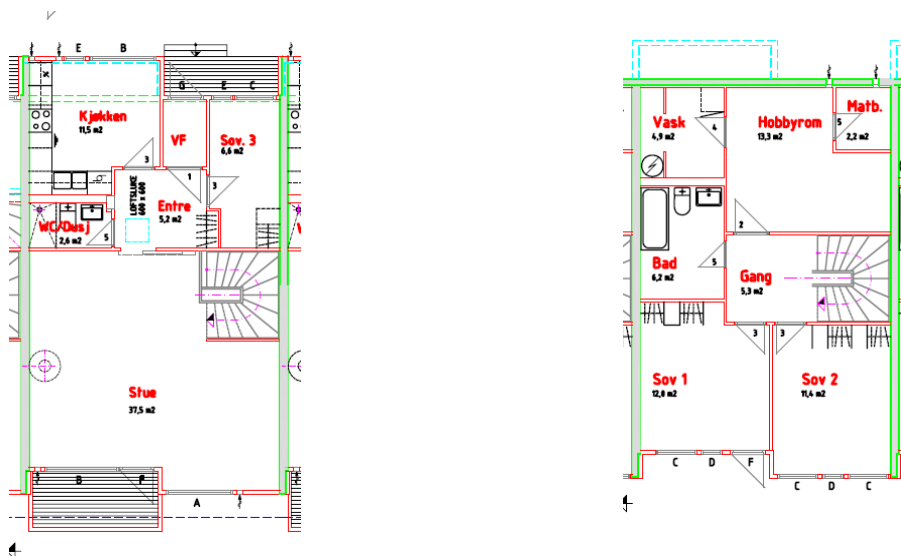
Figur 1. Åmundsleitet borettslag sett ovenfra (Flyfoto: Eniro Norge AS)

Figur 2. Rekkehusene i Åmundsdalen (Foto: Sintef Byggforsk / Catherine Grini)

1.2. Gulvareal og planløsning

Det oppvarmede bruksarealet (BRA) er lik 125m² for rekkehusene som har den opprinnelige planløsningen. Se Figur 3.

Figur 3. Plantegning for hovedetasje (venstre) og underetasje (høyre). Tegningen gjelder for hustype 2 og for den opprinnelige planløsningen.

Til sammen utgjør de 201 rekkehusene et oppvarmet bruksareal i overkant av 25.000 m².

1.3. Historikk

1.3.1 Byggeår

Borettslaget ble bygget i 1975/1976.

1.3.2 Eieforhold

Boenheter i Åmundsleitet er organisert som et borettslag iht. borettslagsloven. ”Med borettslag er ment et samvirkeforetak som har til formål å gi andelseierne bruksrett til egen bolig i foretakets eiendom (boret).” (Borettslagsloven § 1-1). Andelseierne eier indirekte sin egen bolig ved at de eier en andel i den sammenslutningen borettslaget er.

Borettslaget er tilknyttet Bergen og Omegn Boligbyggelag (BOB), som også er forretningsfører.

1.3.3 Endringer etter ferdigstillelse

Det er gjort noen endringer (påbygging/ tilbygging) på enkelte hus etter ferdigstillelse, uten at borettslagets kontor har oversikt over alle endringene.

Siste påbygging av stort omfang skjedde i 2005, da 10 boliger ble utvidet med ny loftsetasje.

1.3.4 Eksisterende tegninger

Borettslagets kontor har opprinnelige arkitekt- og VVS-tegninger. Dessuten finnes det digitale tegninger fra 2005 for boliger som ble påbygd.

1.4. Vedlikehold og behov for rehabilitering

1.4.1 Vedlikehold

BOB Vedlikeholdsavdeling v/ Gunnar Kleppe foretok i 2006/2007 en tilstandsvurdering av rekkehusene som omfattet alle de ytre komponentene. Formålet med tilstandsvurderingen var å fastsette tilstanden til borettslaget og vurdere behovet for vedlikehold de nærmeste årene.

Hovedkonklusjon var følgende: ”Borettslaget ser ut til å være veldrevet og i god stand. Borettslaget virket velholdt og fasadene virket godt holdt. Altanene har støtter som enkelte steder siger. Det er ikke oppdaget noe skader på grunnmurene. Noe sprekker og mindre skader på kledningsbord forekommer.”

1.4.2 Behov for rehabilitering

Husene i borettslaget er eldre enn 30 år men er likevel i god stand. Borettslagets tilstand medfører ikke et direkte behov for hovedrehabilitering. Husene ble bygd i 1975/1976 iht. daværende byggeregler. Isolasjonsnivået er følgelig utdatert i forhold til energikravene for bygninger som tråde i kraft i 2007. I den sammenheng ønsker borettslaget en utredning med forslag til installasjoner og bygningstekniske utbedringer som vil kunne bringe husene til lavenergistandard etter rehabilitering.

1.5. Arbeidsgang for utredningen

Utredningen foregår i 2 trinn:

1. Befaring
2. Utarbeidelse av rehabiliteringskonsept

1.5.1 Befaring

Befaringen er utgangspunktet for den bygningstekniske beskrivelsen og tilstandsanalysen.

Det ble befart 4 utvalgte rekkehus som anses som representative for hele borettslaget:

- Åmundsdalen 73
- Åmundsdalen 129
- Åmundsleitet 35
- Åmundsvingen 39

Befaringen fant sted 09. desember 2008.

Følgende personer var til stedet:

- Johan Gåsbak og Catherine Grini (Sintef Byggforsk)
- Stein Erik Eriksen og Arne Eriksen (Eriksen Byggkontroll)
- Jane Valderhaug (nest leder i borettslagets styret)
- Catharine Clausen (borettslagets kontor)

Se vedlegg 1 for fullstendig rapport fra befaringen.

1.5.2 Utarbeidelse av rehabiliteringskonsept

Ved utarbeidelse av rehabiliteringskonseptet tas det utgangspunkt i den bygningstekniske beskrivelsen. Oppgavene deles deretter slik:

- Beregning av dagens energibehov
- Beskrivelse av aktuelle bygningstekniske utbedringstiltak og nye installasjoner
- Beregning av energibehov etter rehabilitering
- Estimering av kostnader

2 Dagens tilstand

Den bygningstekniske beskrivelsen som er gitt nedunder gjelder for boliger som har den opprinnelige planløsningen (ikke påbygd).

2.1. Bygningsteknisk beskrivelse

2.1.1 Gulv mot grunn

50 mm isolasjon.

Estimert U-verdi = 0,24 W/m².K

2.1.2 Grunnmur mot det fri

50 mm isolasjon innvendig.

Estimert U-verdi = 0,43 W/m².K

2.1.3 Kjellervegg (vegg mot terreng i hobbyrom)

50 mm isolasjon innvendig.

Estimert U-verdi = 0,37 W/m².K (Ref. Byggdetaljblad 471.012 og 471.014)

2.1.4 Fasader

Bindingsverk av tre, 100 mm isolasjon i bindingsverk.

Estimert U-verdi = 0,40 W/m².K

2.1.5 Gavlvegg

Bindingsverk av tre, 100 mm isolasjon i bindingsverk.

Estimert U-verdi = 0,40 W/m².K

2.1.6 Skillevegg mellom husene, oppvarmet rom på kun en side

200 mm betongvegg, antatt 75 mm isolasjon.

Estimert U-verdi = 0,55 W/m².K (Ref. Tabell 421 i byggdetaljblad 471.012)

2.1.7 Skillevegg mellom husene, oppvarmet rom på begge sider

200 mm betongvegg, ingen isolasjon.

Estimert U-verdi = 2,94 W/m².K

2.1.8 Tak

Kaldt loft, 100 mm isolasjon mot kaldt loft, takstein.

Estimert U-verdi (inkludert kaldt loft) = 0,38 W/m².K

2.1.9 Vinduer

De fleste vinduene er opprinnelige.

Glasstype: vanlig 2lags-glass (Betegnelse Scandiglass 2-76 er avlest i vindusrute ved befaring)

Treramme. Estimert U-verdi for hele vinduskonstruksjonen = 2,9 W/m².K

Antatt solfaktor = 0,76

2.1.10 Etasjeskiller

Betongdekke mellom hovedetasje og underetasje

Trebjelke mellom hovedetasje og kaldt loft

2.1.11 Balkonger / Altaner

Balkonger i tre som står på egne søyler (ikke en fortsettelse av betongdekket i etasjeskiller). De forårsaker ingen kuldebro.

2.1.12 Infiltrasjon og luftlekkasjer

Eriksen Byggkontroll gjennomførte tetthetsmålinger ved befaring den 09. desember 2008. Resultatene fra målinger vises i Tabell 1. Se vedlegg 2 for fullstendig rapport av målingene.

Tabell 1. Målt luftvekslinger ved 50Pa trykkforskjell (n_{50}), samt forskriftskrav fra 1997 og 2007

Hus	Luftvekslinger ved 50Pa trykkforskjell (n_{50})	Forskriftskrav lufttetthet		Kommentarer
		1997 $N_{50} \leq 4,0$	2007 $n_{50} \leq 2,5$	
Åmundsdalen 73	3,9	oppfylt	ikke oppfylt	Påbygd med ny loftsetasje i 2005, peis
Åmundsdalen 129	2,6	oppfylt	ikke oppfylt	Peis
Åmundsleitet 35	2,8	oppfylt	ikke oppfylt	Peis
Åmundsvingen 39	1,7	oppfylt	oppfylt	Ingen peis

Eriksen Byggkontroll termograferte husene samtidig som tetthetsmålinger ble utført. Luftlekkasjer som ble oppdaget er listet i Tabell 2. Se også vedlegg 2.

Tabell 2. Registrerte luftlekkasjer ved tetthetsmåling

Hus	Luftlekkasjer
Åmundsdalen 73	Ved pipegjennomføring, flere steder i tilbygg på loft (loftsluker og overgang gulv/vegg i soverom), ved overgang tak/vegg i kjellerbod
Åmundsdalen 129	Ved pipegjennomføring, ved overskap på kjøkkenet, ved loftluke, ved overgang tak/vegg i kjellerbod
Åmundsleitet 35	Ved pipegjennomføring, ved loftluke, ved overgang tak/vegg i kjellerbod
Åmundsvingen 39	Ved loftsluke

Noen luftlekkasjer forekommer i alle husene:

- ved overgang tak/vegg i kjellerbod
- ved loftsluke
- ved pipegjennomføring, der det er installert pipe

2.1.13 Kuldebroer

Rekkehusene har kuldebroer ved overgangsdetaljer som gjenspeiler isolasjonsnivået fra byggeår. Kuldebroene utgjør en varmetappost som er ca. 3 ganger større enn kravet fastsatt i byggeforskriften fra 2007 § 8.21 Krav til energieffektivitet a) Energiltak. Se vedlegg 3 for detaljert kuldebroregnskap.

2.2. Tekniske installasjoner

2.2.1 Energiforsyning

Energiforsyning til borettslaget består hovedsakelig av elektrisitet. En stor andel av husene har ettermontert vedovn eller peis og benytter ved til romoppvarming.

Hver boenhet har egen strømmåler og betaler for eget forbruk.

2.2.2 Oppvarming

Tabell 3 viser oppvarmingskilder i de 4 befarte rekkehusene.

Tabell 3. Oppvarmingstype i de 4 befarte rekkehusene

Hus	Panelovn	Gulvvarme	Ildsted i stue
Åmundsdalen 73	ingen fastmonterte panelovner 2 små elektriske oljeradiatorer i soverom i 2.etasje	Hovedetasje: kjøkken og inngangspartiet Underetasje: gang og bad	ja
Åmundsdalen 129	Hovedetasje: stue Underetasje: soverom	Hovedetasje: bad Underetasje: kontor, gang og bad	ja
Åmundsleitet 35	Alle rom med yttervegg	Underetasje: gang og bad	ja
Åmundsvingen 39	Alle opprinnelig rom med yttervegg	Hovedetasje: påbygd soverom Underetasje: gang og bad	nei

2.2.3 Ventilasjon

Ventilasjon består av mekanisk avtrekksventilasjon. Uteluft strømmer inn i husene gjennom friskluftventiler i yttervegg og trekkes av via kjøkken og bad.

Rekkehusene har vært bygd med 6 friskluftventiler. På hovedplan finnes det 4 ventiler: 2 stk. er plassert på yttervegg mot kjøkken og 2 stk. står i ytterveggen i stuen. I underetasjen finner vi 2 ventiler, begge er bygd i veggen som hører til hobbyrom/ kjeller/ matlager. Ventilene i underetasjen fører i de fleste tilfeller lite luft i husene: noen er skjermet fra innsiden bak et skap eller annen innredning. Andre er skjermet fra utsiden av nyere trapp foran inngangsdøren. Se Figur 4.

Figur 4. Frisklufttilførsel til kjeller/matlager. Eksempler fra hus der trappen til inngangsdøren blander delvis friskluftventilen til underetasjen. (Foto: Sintef Byggforsk / Catherine Grini)

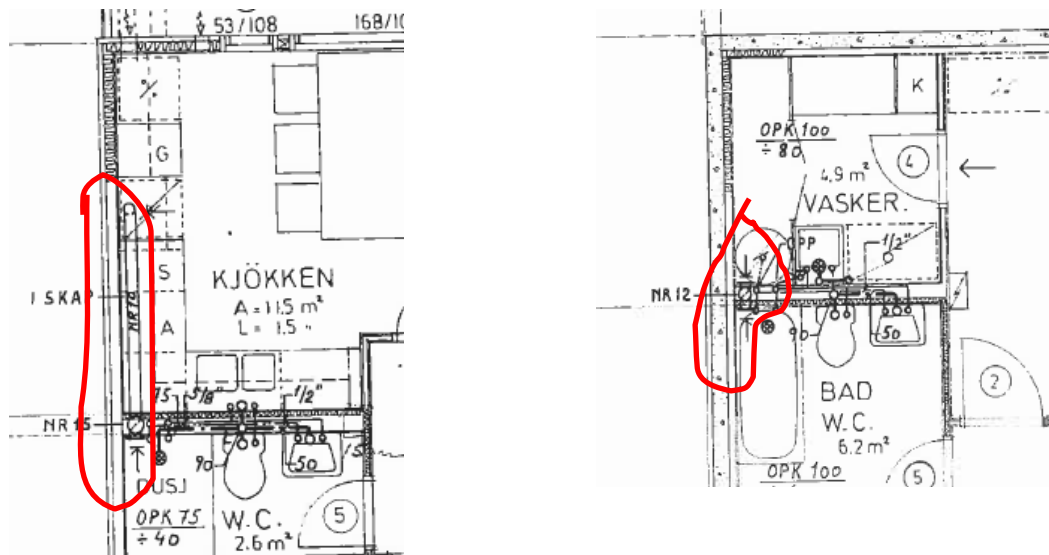
Det er ingen friskluftventil i ytterveggen i soverommene. Soverommene må luftes ved å åpne vinduene. I alle befarte husene er 1 eller 2 vinduer blitt skiftet av forskjellige årsaker. Blant de nyere vinduene finnes det noen soveromsvinduer med innebygde luftespalter. Se Figur 5.

Figur 5. Frisklufttilførsel til soverom. Til venstre: Åmundsleitet 35, soverom i underetasje, opprinnelige vinduer uten spalter, ingen friskluftventil i yttervegg. Til høyre: Åmundsleitet 35, soverom i underetasje, nyere vinduer fra 1991 med luftspalter, ingen friskluftventil i yttervegg. (Foto: Sintef Byggforsk / Catherine Grini)

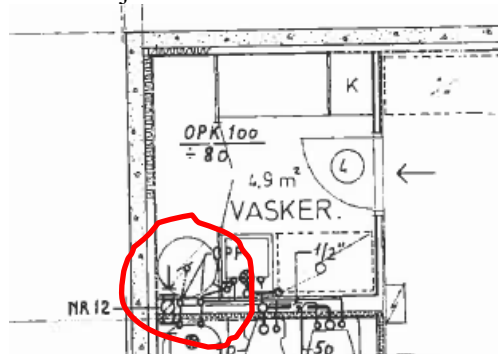
Husene har 4 avtrekkspunkter: bad og vaskerom i underetasje, samt bad og kjøkken på hovedplan.

Figur 6. Plassering avtrekkspunkter vises innenfor rødt omriss.. Til venstre: Hovedplan, avtrekksventiler i kjøkken og bad. Til høyre: Underetasje, avtrekksventiler i vaskerom og bad (Opprinnelig VVS-tegning)

2.2.4 Varmtvann

Varmtvannsforsyningen kommer fra en elektrisk varmtvannbereder. Berederen er plassert i vaskerom i underetasje i hvert hus.

Figur 7. Plassering varmtvannsbereder i vaskerom i underetasje vises innenfor rødt omriss (Opprinnelig VVS-tegning)

2.3. Registrert energibruk

Målt strømforbruk varierer betydelig fra rekkehus til rekkehus (Se Tabell 4). Dette antas hovedsakelig å bero på ulike brukervaner, men også avhenger av om og hvor mye vedfyring benyttes. Om det er enderekkehus eller midtrekkehus vil også påvirke oppvarmingsbehovet.

Tabell 4. Registrert energibruk per år i 4 rekkehus som hører til Åmundsleitet Borettslag (alle tall er tilnærmete)

Hus	Elektrisk forbruk	Ved	Sum	Kommentar
Åmundsdalen 73 (150m ² BRA)	23.000 kWh	4.800 kWh (1 mål ved i året)	27.800 kWh 180 kWh/m ²	Påbygd
Åmundsleitet 35 (125m ² BRA)	12.800 kWh	3.000 kWh (35 sekker à 40 liter)	15.800 kWh 127 kWh/m ²	"Typisk bolig" midt i rekke, uten påbygd
Åmundsvingen 39 (135m ² BRA)	17.200 kWh	-	17.000 kWh 126 kWh/m ²	Påbygd Mangelfull luftskifte
Åmundsvingen 1 (ukjent BRA)	30.000 kWh	ukjent		Bolig ved enderekke

2.4. Levert energi med faste verdier iht. NS 3031 og Bergen klima

Vi trenger sammenlignbare regnskap av energibruk før og etter iverksettelsen av rehabiliteringskonseptet for å kunne bedømme effekten av energisparetiltakene. Følgelig ble levert energi for et rekkehus med dagens tilstand beregnet med faste verdier iht. NS3031, dvs. med faste parametere for brukeratferd og klimadata for et normalår. Borettslaget ligger i Ulset og klimadata for Bergen benyttes. Det ble valgt å beregne en "typisk bolig", dvs en rekkehusleilighet med opprinnelig planløsning og med oppvarmede naboileiligheter på hver side. Modellen som ble satt opp kan sies å være representativ for Åmundsleitet 35. Tabell 5 viser beregnet levert energi for en rekkehusleilighet.

Tabell 5. Dagens tilstand - Beregnet levert energi for et typisk hus (tilsvarende Åmundsleitet 35) i Åmundsleitet Borettslag (all energi forsyning består i elektrisitet)

Energi-post	Levert energi [kWh]	Spesifikk levert energi [kWh/m ²]
Oppvarming	14 531	116
Oppvarming av tappevann	3 743	30
Vifter (ventilasjon)	657	5
Belysning	2 129	17
Teknisk utstyr	2 937	23
Total	23 997	191

Om det anses at en tredjedel av oppvarmingsbehovet dekkes med ved, blir beregnet levert elektrisitet lik 152 kWh/m².

Beregnet levert elektrisitet ligger noe høyere enn registrert energibruk for Åmundsleitet 35.

Avvik antas å skyldes følgende momenter:

1. Utetemperaturene i 2008 har vært noe høyere enn utetemperaturene i et normalår.
2. Energibruk til oppvarming av tappevann, samt belysning og teknisk utstyr er sannsynligvis lavere i Åmundsleitet 35 enn verdiene som er fastsatt i NS3031.
3. Settpunkttemperatur til oppvarming er sannsynligvis lavere i Åmundsleitet 35 enn verdiene som er fastsatt i NS3031.

3 Foreslått rehabiliteringskonsept

Tabell 6 nedunder viser en liste over bygningstekniske elementer og installasjoner, der foreslått rehabiliteringskonsept er forklart og kommentert.

Tabell 6. Liste over foreslåtte bygningstekniske utbedringer

Element	Dagens tilstand	Foreslått tiltak med kommentar
Gulv mot grunn	50 mm. isolasjon U-verdi ca.0,24 W/m ² .K	Tilleggsisolering er ikke aktuell.
Grunnmur mot det fri	50 mm. isolasjon U-verdi ca.0,43 W/m ² .K	Kan etterisoleres utvendig. Inngår ikke i foreslått rehabiliteringskonsept. Bør evt. utføres ved utskifting og etterisolering av fasadene.
Kjellervegg (vegg mot terreng i hobbyrom)	50 mm. isolasjon U-verdi ca.0,37 W/m ² .K	Kan etterisoleres innvendig. Inngår ikke i foreslått rehabiliteringskonsept. Ulemper: sjenanse ved rehabilitering og reduksjon av bruksareal.
Fasader	100 mm. isolasjon U-verdi ca.0,40 W/m ² .K	Kan etterisoleres utvendig. Inngår ikke i foreslått rehabiliteringskonsept. Dagens tilstand viser ikke behov for utskifting. Gjennomsnittlig levetid for klekningsbord er 50 år (Ref. Byggdetaljblad 700.320). Etterisolering må utføres ved utskifting av klekningsbord ved endt levetid.
Gavlvegg	100 mm. isolasjon U-verdi ca.0,40 W/m ² .K	Bør etterisoleres med 200 mm mineralull. Inngår i foreslått rehabiliteringskonsept. U-verdi blir ca.0,16 W/m ² .K Ved gjennomføring må tak bygges noe ut
Skillevegg mellom husene, oppvarmet rom på kun en side	75 mm. isolasjon U-verdi ca.0,40 W/m ² .K	Bør etterisoleres med 225 mm. mineralull Inngår i foreslått rehabiliteringskonsept. U-verdi blir ca.0,16 W/m ² .K Tiltak krever nye dimensjoner for noen soveromsvinduer (vindu kommer i konflikt med vegg når den blir tykkere)
Skillevegg mellom husene, oppvarmet rom på begge sider	Ingen isolasjon U-verdi ca.2,94 W/m ² .K	Tilleggsisolering er ikke aktuelt. Det antas at ingen hus står ubebodd over lang tid.
Tak	100 mm. isolasjon U-verdi ca.0,38 W/m ² .K	Bør etterisoleres med 300 mm mineralull Inngår i foreslått rehabiliteringskonsept. U-verdi blir ca.0,10 W/m ² .K
Vinduer	2 lags-glass U-verdi ca.2,9 W/m ² .K	Forbedres ved utskifting. Inngår i foreslått rehabiliteringskonsept. Nye vinduer med U-verdi 0,7 W/m ² .K Nye dører med U-verdi 1,0 W/m ² .K
Kuldebroer	Normalisert kuldebroverdi ca 0,085 W/m ² .K	Kuldebroene rundt vindu og dører forbedres ved utskifting av disse. Normalisert kuldebroverdi blir ca 0,07 W/m ² .K
Gjennomføring pipe og loftsluke	Utettheter	Utettheter forbedres. Inngår i foreslått rehabiliteringskonsept. Lekkasjetall etter rehabilitering bør ikke overskride 1,5 h ⁻¹ , selv om det ikke er mulig å prosjektere en bestemt lufttetthet.
Energiforsyning	Elektrisitet og ved	Ingen endring
Oppvarming	Elektrisitet og ved	Ingen endring
Ventilasjon	Avtrekkventilasjon, mangelfull frisklufttilførsel til soverommene i underetasje. (utilfredstillende luftskifte i Åmundsvingen 39)	Forbedres ved installasjon av balansert ventilasjon Inngår i foreslått rehabiliteringskonsept. Årgjennomsnittlig virkningsgrad = 80% SFP = 2,0 kW/m ³ .s Tetthet må ivaretas ved føring av kanaler, krever for eksempel bruk av mansjetter
Varmtvann	Elektrisk varmtvannsbereder	Ingen endring

3.1. Energibehov etter rehabilitering

Tabell 7 viser beregnet levert energi for Åmundsleitet 35 etter rehabilitering.

Tabell 7. Etter rehabilitering - Beregnet levert energi for et typisk hus (tilsvarende Åmundsleitet 35) i Åmundsleitet Borettslag (all energi forsyning består i elektrisitet)

Energipost	Netto energibehov [kWh]	Spesifikk netto energibehov [kWh/m ²]	Reduksjon i energibehov [%]
Oppvarming	3 789	30	74 %
Oppvarming av tappevann	3 743	30	0 %
Vifter (ventilasjon)	876	7	Økning på 34 %
Belysning	2 129	17	0 %
Teknisk utstyr	2 937	23	0 %
Total	13 474	107	44 %

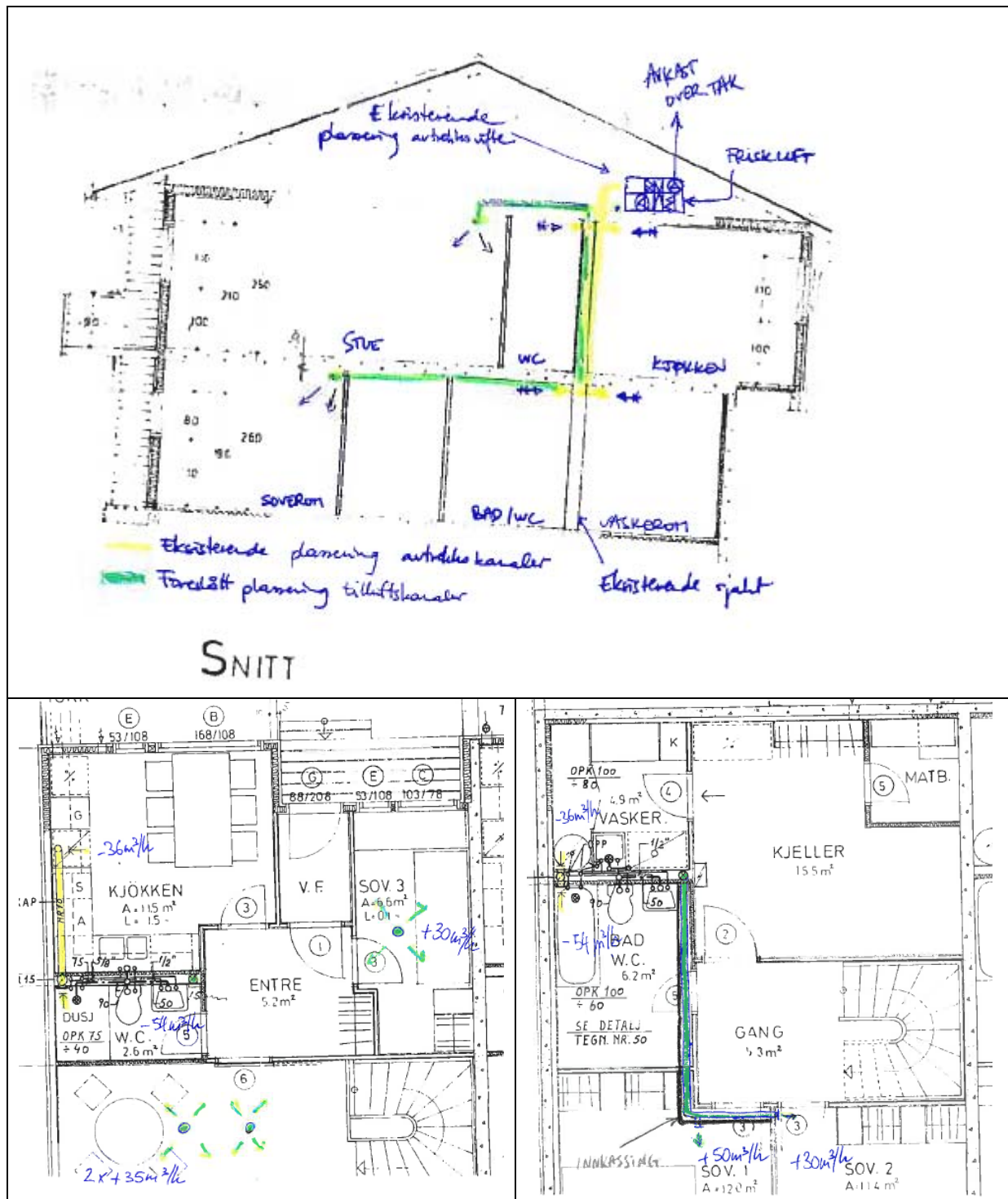
3.2. Balansert ventilasjon

Det foreslås å installere et ventilasjonsaggregat for balansert mekanisk ventilasjon i hver boenhet.

Balansert mekanisk ventilasjon vil redusere varmetapet og samtidig sikre tilfredsstillende frisklufttilførsel til soverommene i underetasje.

Aggregatet plasseres på loft, der eksisterende avtrekksvifte står. Eksisterende sjakt benyttes til avtrekkskanaler, på samme måte som i dag. Eksisterende avtrekkskanaler byttes til spirokanaler. Tilluft til hovedplan (stue og soverom) føres fra loft gjennom etasjeskiller. Tilluft til underetasje går i eksisterende sjakt. Eksisterende detaljtegninger fra byggeår viser noe ledig plass i sjakten mot entre/kjeller. Sjakten må åpnes for å se om det er mulig å benytte plassen til føringer. Tilluftskanal til soverom føres videre gjennom bad/wc og soverom 1. Kanalen kasses inn under taket langs veggen. Se Figur 8 for prinsipp skisse.

Frisklufttilførsel til ildsted anses uproblematisk ved balansert ventilasjon. Ved grunnventilasjon skal anlegget være balansert og ikke føre til verken overtrykk eller undertrykk av betydning for lufttilførsel til ildsted. Friskluftventiler i stue blir ikke fjernet ved rehabilitering og vil kunne åpnes dersom ønskelig ved bruk av ildsted. Ved prosjektering av ventilasjonsanlegget må eventuell forsering av ventilasjon planlegges uten ubalanse i systemet.

Figur 8. Balansert ventilasjon – Skisse med plassering av aggregat, føringer, ventiler og luftmengder for grunnventilasjon. Snitt øverst, hovedplan nede til venstre og underetasje nede til høyre. Tilluften vises i blågrønn og avtrekket i gul.

4 Kostnader

Tabell 8 viser kostnader som anses realistiske for å iverksette rehabiliteringskonseptet. Kostnadene gjelder for hele borettslaget. I tallene som vises er mva ikke medregnet.

Tabell 8. Kostnadoverslag

Foreslått tiltak	Kostnad	Kommentarer
Utskifting og etterisolering gavlvegg	Ca. 6.000.000,-	Ref. tidligere kalkyle Kostnad til etterisolering er økt siden rehabiliteringskonseptet opererer med mer etterisolering enn kalkyle.
Etterisolering tak	Ca. 8.000.000,-	Ref. tidligere kalkyle Kostnad til etterisolering er økt siden rehabiliteringskonseptet opererer med mer etterisolering enn kalkyle.
Nye dører og vinduer	Ca. 17.100.000,-	Ref. kalkyle fra Brødrene Hindenes AS, med vinduer og dører fra NorDan. Inkl. montering, demontering og sanering av de gamle vinduene.
Balansert ventilasjon	Ca. 7.700.000,-	Ref. kalkyle fra FBT Ventilasjon Inkl. aggregat, nye spirokanaler, montering, demontering og sanering av de gamle viftene
Bygningsmessig arbeider i forbindelse med balansert ventilasjon	Ca. 1.200.000,-	Ref. anslag fra FBT Ventilasjon
Sum	40.000.000,-	
25% mva	10.000.000,-	
Sum inkl. mva	50.000.000,-	

5 Fremgangsmåte

Vi anbefaler borettslaget om å starte med å rehabilitere *ett* rekkehus. Utfordringer ved gjennomføring av de forskjellige tiltakene vil kartlegges da, samt et mer reelt kostnadsnivå for foreslått rehabiliteringskonsept. Deretter kan rehabilitering foretas for en hel rekke av gangen.

Ved gjennomføring av det foreslåtte rehabiliteringskonseptet blir termisk komfort om vinteren betydelig forbedret (lite kaldras og kaldstråling fra vinduene, mindre infiltrasjon, behagelig temperatur på frisklufttilførsel). Dessuten vil balansert ventilasjon gi et bedre luftkvalitet og sikre tilfredsstillende frisklufttilførsel til soverommene i underetasje (under forutsetning av forutsatt og korrekt bruk av anlegget).

6 Vedlegg

- Vedlegg 1 Befaringsrapport fra Sintef Byggforsk
- Vedlegg 2 Termografirapport utført av Eriksen Byggkontroll. Rapport trykktest og termografering for Åmundsdalen 73, Åmundsdalen 129, Åmundsleitet 35 og Åmundsvingen 39
- Vedlegg 3 Inndatainnsamling fra Sintef Byggforsk: oversikt vegg- og vindusarealer, minste anbefalte luftmengde iht. forskriften, kuldebroregnskap og beregning av varmetap. Beregninger er utført for en leilighet i midten av en rekke og for en hel rekke.
- Vedlegg 4 Kalkyle fra Brødrene Hindenes og FBT Ventilasjon

VEDLEGG 1

**Prosjekt nr.
50106310.**

KVALITETSSIKRING .....

SINTEF Byggforsk

Oslo

Forskningsveien 3b, 0373 Oslo
Postboks 124 Blindern, 0314 Oslo
Telefon: 22 96 55 55
Telefaks: 22 69 94 38

Trondheim

Høgskoleringen 7b
7465 Trondheim
Telefon: 73 59 33 90
Telefaks: 73 59 33 80

Foretaksregisteret:
NO 948 007 029 MVA

Åmundsleitet Borettslag
Åmundsleitet 87
5115 Ulset

Deres ref.
Jane Valderhaug

Deres brev av

Vår ref.
JHG 50106310
johan.gaasbak@sintef.no
22 96 57 84

Dato
Oslo, 23.03.2009

Tilstansvurdering - befaring

1 Innledning

SINTEF Byggforsk har i forbindelse med tilstandsanalyse og energiutredning for Åmundsleitet Borettslag foretatt en befaring av fire rekkehusboliger.

2 Bygninger

Åmundsleitet borettslag består av 201 rekkehusboliger og 64 leiligheter i to terrasseblokker. Boligene ble oppført i 1975/76.

3 Befaring

Det var befaring 09.12.2009.

Følgende personer var tilstede:

-Jane Valderhaug	Åmundsleitet Borettslag
-Catharine Clausen	borettslagets kontor
-Stein Eriksen	Eriksen Byggkontroll
-Arne Eriksen	Eriksen Byggkontroll
-Catherine Grini	
-Johan Gåsbak	

SINTEF Byggforsk
SINTEF Byggforsk

Opplysninger/Observasjoner

Betongytterveggene i underetasjen er isolert innvendig. Noen steder har det vært lekkasjer i overgang golv/vegg i underetasjen, det er observert rustne stålsviller. Golv på grunnen har varmekabler i påstøpen.

Det trekker fra kalde loft i en del av boligene.

Betaling av oppdrag kontant mot faktura som ettersendes separat. Etterskuddsrente er den til enhver tid gjeldende rentesats iht. lov om renter ved forsinket betaling. Mulig erstatningsansvar for de angitte opplysninger begrenses til maks 10 ganger honorarets størrelse. Ev. innvendinger mot dette må tas skriftlig opp med SINTEF Byggforsk for avklaring av ansvarsforhold.

Utdragsvis eller forkortet gjengivelse av SINTEF Byggforsks rapporter er ikke tillatt uten instituttets spesielle godkjenning. Hvis rapporten skal oversettes, forbeholder SINTEF Byggforsk seg rett til å godkjenne oversettelsen og vil foretrekke å få overlatt oversettelses-arbeidet.

Åmundssvingen 39

Atle W. Steen

Opplysninger fra beboer:

Det er påbygget inngangsparti, se foto 1

Det er plager med sopp i boligen.

Observasjoner:

Det var kondens på innsiden av vinduene se foto 2 og 3. Det var kondens både på kjøkken i hovedetasjen og på soverom i underetasjen.

Det ble målt RF med Protimeter fuktinstrument, ca. 89 % RF.

Loftet er kaldt loft, isolert med 100 mm mineralull, med Vaflex vindsperre på oversiden.

Lekkasjetall ble målt til 1,7, målt av Eriksen byggkontroll

Åmundsdalen 73

Catharine Clausen

Opplysninger fra beboer:

Huset er bygget på ved at taket er hevet på kjøkkensiden.

På kjøkkensiden er det en utkraging som har gitt noe skjevheter, dette gjelder flere boliger.

Det er golvkaldt i andre etasje, se foto 4.

Observasjoner:

Det er montert innfelte lys i himling mot loftet.

Det ble observert luftlekkasjer ved pipa under tetthetsmålingen.

Lekkasjetall ble målt til ca. 3,8 av Eriksen byggkontroll

Åmundsleitet 35

Astri og Steinar Moe

Opplysninger fra beboer:

Kjøkkenvifte er ettermontert, originalt var det bare ventilasjonsluke i veggen på kjøkkenet.

Observasjoner:

Under tetthetsmålingen ble det registrert luftlekkasjer ved strømkabelinntaket i underetasjen, ved peisen, i stua i overgang vegg/tak til venstre sett fra kjøkkenet.

Ved terrassedøra var det også trekk, både mellom karm og dør og i dørhjørnet.

Lekkasjetall ble målt til 2,8

Åmundsdalen 129

Knut Magne Dale, var ikke tilstede under befaringen

Observasjoner:

Det er nye vinduer i boligen. Det er luftlekkasjer i vindushjørnene.

Det ble registrert luftlekkasje ved skorsteinen

På kjøkkenet er det luftlekkasje ved siden av ventilatorskapet.

Lekkasjetall ble målt til 2,6

4 Vurderinger

4.1 Kondens på vinduer i rekkehusboliger.

Det ble observert kondens på vinduene i en av de befarte boligene. Utetemperaturen var rundt 0°C. Kondensen er et tegn på at det er behov for betydelige endringer i fukttilførsel/ventilasjon/oppvarming i boligen. Kondensen viser at fuktinnholdet er så høyt i inneluften at det er fare for soppvekst på utsatte steder som eksempelvis vindusrammer og ytterveggshjørner nede ved golvet.

Det er behov for å ventilere boligen betydelig mer. Ventilåpningene for friskluftinntak må være åpne. Avtrekksåpningene må også være åpne. I tillegg kan det være behov for å bruke avtrekksvifte på kjøkkenet.

Når det blir montert balansert ventilasjonsanlegg, vil man ikke få problemer med for høy luftfuktighet innendørs, under forutsetning av forutsatt og korrekt bruk av anlegget.

4.2 *Golv på grunnen*

Golv på grunnen er sannsynligvis isolert med 50 mm ekspandert polystyren. Det er trolig betongsåle, også med 50 mm ekspandert polystyren montert vertikalt.

U-verdien er anslått til 0,24 W/m²K, som et gjennomsnitt for hele golv.

Golv har golvvarmeanlegg i gang og bad. Etter dagens vurdering burde golv med golvvarme ha vært isolert mer enn vanlig for å minske varmetapet nedover. Vi regner med at det er 50 mm tykk isolasjon overalt.

Det er praktisk vanskelig å tilleggsisolere golvene mot grunnen uten å miste betydelig takhøyde.

4.3 *Sålen*

Det er betongsåle i underetasjen, hvor terrenget ligger noe lavere enn topp såle, 0,2-0,3 m mange steder. Det er mulig å isolere sålen på utsiden. Det krever at man noen steder river deler av treplattinger for å få plass. Tilleggsisolering av sålen medfører behov for beslag på toppen som går inn under veggkledningen og ut over den nye isolasjonen. Utvendig isolering av sålen passer bra hvis også veggene isoleres utvendig, men det er ikke foreslått i dette tilfellet.

4.4 *Grunnmur*

Grunnmuren stikker opp over terreng på inngangssiden. Det er vanskelig tilgang til grunnmuren på grunn av inngangstrapper og annet. Det synes derfor som lite realistisk å tilleggsisolere grunnmuren over terreng på inngangssiden.

På gavlene er det i prinsippet mulig å tilleggsisolere betongveggen på utsiden. Det krever oppgraving. Vi regner med at det ikke er aktuelt å grave opp langs grunnmuren bare for å etterisolere. Men dersom det er problemer med dreneringen slik at det blir fuktproblemer inne, må dette uansett utbedres med ny drenering utvendig. Da er det relativt enkelt å isolere på utsiden samtidig.

4.5 *Yttervegger*

Ytterveggene er isolert med 100 mm isolasjon. Det er lite sammenlignet med dagens krav til nybygg som tilsier 200-250 mm tykk isolasjon. Det er mulig å isolere langveggene utvendig. Arealet av yttervegger av tre på langveggene er relativt lite. Vi anbefaler derfor å beholde veggene slik de er, i hvert fall til utvendig kledning må skiftes på grunn av fuktskader og slitasje. Gavlveggene er store flater som er lett tilgjengelig. Det anbefales derfor å tilleggsisolere disse veggene betydelig. Det medfører utbygging av taket, i og med at det i dag er lite takutstikk, som ikke kan dekke en tilleggsisolert vegg.

Skilleveggen mellom husene er betongvegg. Under forutsetning av normale innnetemperaturer, vil det ikke være varmetransport i betongveggen. Svake punkter er der veggen stikker ut. Der er det sannsynligvis isolert med 75 mm isolasjon. (ikke sikker opplysning om tykkelsen). Et annet forhold er der boligene ligger forskjøvet. Da blir det en betydelig ytterveggsdel, foto 9. Denne veggen er sannsynligvis isolert med 100 mm isolasjon. Disse veggene bør om mulig isoleres mer, i hvert fall 100 mm til. Ved dette oppstår et problem i hjørnet mot naboboligen, som har vindu helt inn til hjørnet. Vinduet må skiftes til et mindre vindu for å få plass i til isoleringen. Ved boden er det også omfattende arbeid for å komme til med etterisolering.

4.6 Takene

Takene bør teknisk sett holde i mange år fortsatt. Det er imidlertid lite isolasjon i loftsbjelkelaget, 100 mm er for lite, sammenlignet med dagens krav til nybygg på over 300 mm. Det er mulig å isolere loftsloftsbjelkelagene ved å legge ut mineralull oppå nåværende isolasjon. Dette er det enkleste etterisoleringstiltaket, og bør utføres uavhengig av hva man ellers gjør av tiltak.

De delene av taket som er skrått isolert, bør i forbindelse med omtekking fylles med isolasjon. Deretter fjernes undertaksbelegget på dagende undertak, slik at man kan isolere ytterligere på oversiden av bordtaket.

4.7 Påbygg

En del av husene er påbygd. Av de befarte husene er ett tilbygd med et ekstra rom og inngangsparti, og ett er påbygd ved at det er bygd på flere rom i andre etasje, hvor det da er bygd nytt tak.

Det sistnevnte påbygde huset har størst lekkasjetall ved tetthetsmålingen. Det har fått større volum, slik at man kunne tro at tetthetstallet ville gå ned etter påbygget. Årsaken er utettheter i forbindelse med nye skjøter og overganger.

I de andre husene ble det målt at skorsteinsgjennomføringen er utett.

Ved fremtidige påbygg bør man benytte muligheten til god varmeisolasjon. Man bør isolere noe mer enn minimumskravene i forskriftene for nybygg. Dessuten må det legges vekt på å bygge tett. Alle skjøter og overganger i vind- og dampsperrsjiktet må planlegges og prosjekteres slik at man oppnår tette løsninger. Tetthetskravet i nybyggforskriften må ligge til grunn.

5 Anbefalte tiltak

Det henvises til rapporten ”Tilstandsanalyse og energitredning for Åmundsleitet Borettslag” hvor det er angitt tiltak for etterisolering og nytt ventilasjonsanlegg.

Med vennlig hilsen
for SINTEF Byggforsk

Marit Tyholt

Catherine Grini/Johan Gåsbak

VEDLEGG 2

**Termografirapport
ved**

Åmundsdalen 73

2008-12-09

Eriksen Byggkontroll AS

Rapport trykktest og termografering ved Åmunddalen 73

Jobb nr.: 091208-4
Ordre dato: 27.11. 2008
Vår arbeidsleder: Stein Eriksen Tlf.: 990 12 306
Oppdrags adresse: Åmundsdalen 73.
Oppdragsgiver: SINTEF Byggforsk
Bestiller: Catherine Grini Tlf.: 22965865
Kont pers. oppdragssted:

Oppdrag: Trykkteste og termograferere for å avdekke eventuelle luftlekkasjer og mangler ved klimaskjerm.

Beskrivelse:

Eriksen Byggkontroll AS har gjennomført på oppdrag for SINTEF Byggforsk, trykktest og termografering av rekkehus ved Åmundsdalen 73 for å avdekke eventuelle avvik ved klimaskjerm. Det er foretatt undertrykkmåling, med 399m³ som grunnlag. Ved termografering av innervegger ble bolig satt i undertrykk. Det er brukt trykkforskjeller på 50pa ved termografering. Trykksetting ble utført med Minneapolis Blower Door.

Lovverk som test og rapport støttes av:

NS-EN 13829 Bygningers termiske egenskaper. (luftlekkasje)
NS-EN 13187 Infrarød metode for å oppdage termiske uregelmessigheter.
Teknisk forskrift § 8 pkt. 22. (krav til total tetthet).
Byggforsk byggdetaljer 421.501 (inneklimate / termisk komfort).

Utstyr:

Termokamera: ThermaCAM E4, Kalibrert juli 2007
Trykkutstyr: Minneapolis Blower Door Modell 4., kalibrert mai 2006.
Måleutstyr: TSI 8346-M-S, Kalibrert juli 2007

Sertifikat:

ITC termografør Level 1. NO.2006NO10N001

Beskrivelse avvik:

Avvik defineres i denne rapport etter total tetthet i bolig og luftlekkasjer i m/s.

Vurdering av totale luftlekkasje:

Teknisk forskrift 1997, beskriver:

§8-22 Tetthet.:

Bygninger skal være så tette at effekten av varmeisoleringen ikke reduseres ved utilsiktet luftgjennomstrømming.

Fukt skal ikke trenge inn og redusere bygningsdelenes varmeisolerende yteevne eller forringe bygningens levetid.

Bygninger skal være så tette at inneklimate ikke påvirkes negativt og at det ikke oppstår sjenerende trekk.

TEK 97 § 8-22 tabell 1:

<u>Bygningstype</u>	<u>Lekkasjetall, n50</u>
Småhus og rekkehus	4
Andre bygninger med inntil to etasjer	3
Andre bygninger over to etasjer	1,5

Hastighet ved lekkasjepunkt.

Kvantifisering av størrelse av den enkelte luftlekkasje er vanskelig. Det er sammenheng mellom trykkforskjell over en konstruksjon og lufthastighet gjennom et lekkasjepunkt. Ved større trykkforskjeller, blir det større hastighet i lekkasjepunktet.

Byggforsk byggdetaljer 421.501 (inneklime / termisk komfort), beskriver:

Lufthastigheter større en 0,15m/s er følbare. Oppholdssonen i et rom er definert til 60 cm fra klimaskjerm.

En luftlekkasje vil derfor være følbart i oppholdssonen hvis den har en hastighet på 0,15m/s, målt 60 cm fra klimaskjerm ved trykkforskjell på 10 Pa. Målinger over år viser at en bolig har et undertrykk ved gulv i første etasje på 5-10 Pa, når det ikke er mekanisk ventilasjon.

I praksis måles luftlekkasjer noen cm fra lekkasjestedet og ofte med et høyere trykk. Det regnes ut hvilken maksimal lufthastighet som kan måles ved lekkasjepunktet for ikke å overstige de verdier som man kan aksepteres i oppholdssonen.

Ved vår termografering har vi brukt 50 Pa trykkforskjell. Omregnet vil luftlekkasjer over 1,1m/s overstige disse verdier.

Avvik listet opp etter:

0= ingen kommentar

1= mindre avvik til orientering

2= viktig avvik registrert

Klimaforhold:

Det er registrert 19°C inne og 1°C ute ved termografering og trykktesting. $\Delta T=18^{\circ}\text{C}$.

Temperaturforskjeller er tilstrekkelig for å avdekke mangelfull isolering og kuldebroer.

Vind er målt til 0,3m/s. (snitt av 10 målinger).

Konklusjon:

Våre målinger gir et lekkasjetall på $n50=3,9$. Byggforskriftens krav til total tettheter er oppfylt. (se vedlagt sertifikat).

Dette resultatet ble oppnådd ved tetting av alle ventiler. Vann fylt i vannlåser.

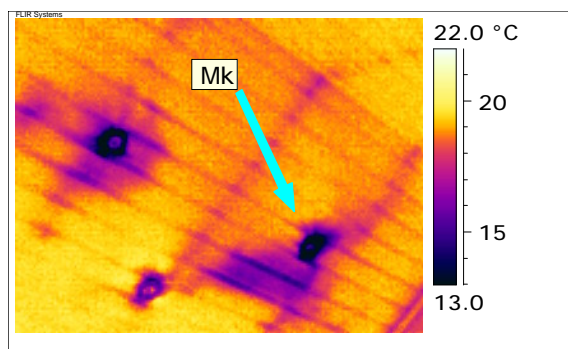
Det ble ikke indikert kuldebroer i fasade. Avvik i kjellerbod ble også her indikert. Avvik som ble registrert er listet opp nedenfor. Avvik ved pipegjennomføring vises også i denne boenhet. Grunnet tilbygg i 2 etasje ble det her indikert større lekkasjetall. Hovedproblematikk ved denne boenhet er i forbindelse med dette tilbygget og loft. Luftlekkasjer i fasade ved soverom i 2 etasje gir nedkjøling også i himling i 1 etasje.

Eriksen Byggkontroll AS står ikke ansvarlig for avvik som oppstår på senere tidspunkt, eller som skyldes informasjon som ikke er fremlagt ved termograferings tidspunkt.

Stein Eriksen

Stein Eriksen
Eriksen Byggkontroll AS

Bilde 1. Stue.

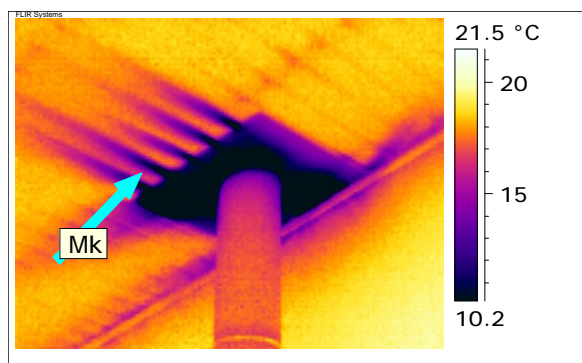

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på opptil 8 m/s ved spotter i himling, merket med markør.

Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 2: Stue.

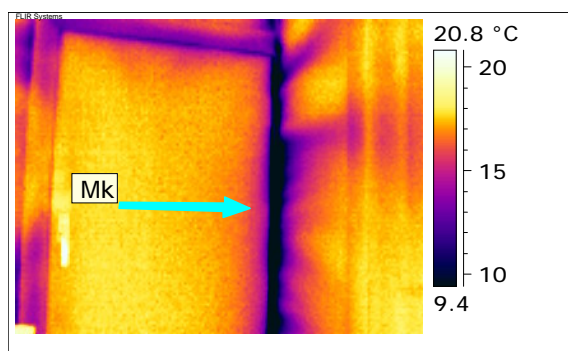
Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 2,5 m/s ved pipe, merket med markør.

Avvik = 2. Må utbedres.

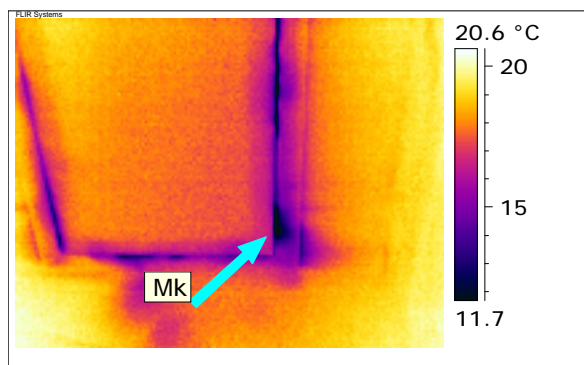
Bilde 3. Gang i 2 etasje.

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 7,4 m/s ved loftsluke i vegg, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

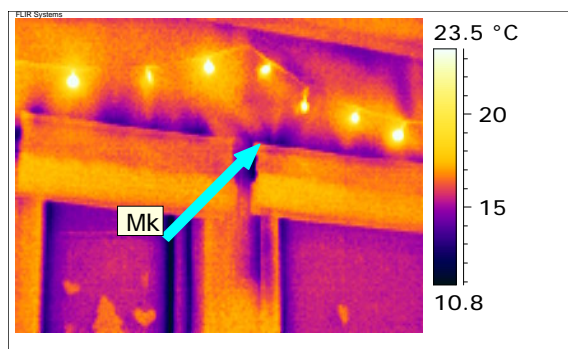
Bilde 4: Gang i 2 etasje.

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 4m/s ved loftsluke i tak, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

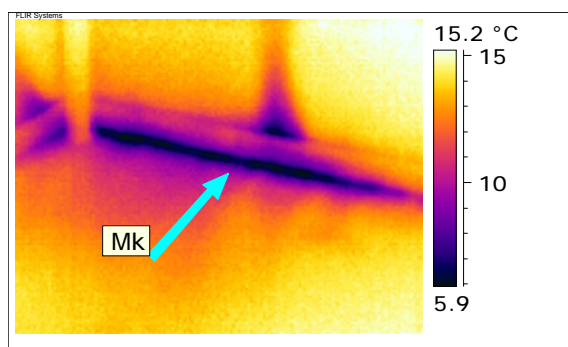
Bilde 5. Barnesoverom 2 etasje.

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 1,5 m/s ved tilsetning av vinduer, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 6. Barnesoverom 2 etasje.

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 2,9 m/s ved fotlist, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

TETTHETSBEVIS

**Rekkehus
5115 Ulseth
Åmundsdalen 73**

Kravet til total tetthet står i §8-22 i Teknisk Forskrift.
I veiledningen til denne forskriften er kravet til den totale tettheten kvantifisert.

Type bygning	n_{50}
Småhus/rekkehus	4,0
Bygninger i høyst 2 etasjer	3,0
Øvrige bygninger	1,5

Denne boenheten er definert å være småhus/rekkehus

Den maksimale totale lekkasjen får være:

**$n_{50} = 4,0$ omsetninger ved 50 Pa trykkforskjell
mellom ute og inne**

Lufttettheten er målt etter NS-EN 13829
Det er brukt 399 m³ i beregningene.

Måledato:: 09.12.2008

Målt lekkasjetall:

**$n_{50} = 3,9$ omsetninger ved 50 Pa
trykkforskjell mellom ute og inne**

Byggeforskriftenes krav til total tetthet er oppfylt

Bergen

26. desember 2008

Stein Eriksen

Stein Eriksen
Eriksen Byggkontroll AS

**Termografirapport
ved**

Åmundsdalen 129

2008-12-09

Eriksen Byggkontroll AS

Rapport trykktest og termografering ved Åmunddalen 129

Jobb nr.: 091208-3
Ordre dato: 27.11. 2008
Vår arbeidsleder: Stein Eriksen Tlf.: 990 12 306
Oppdrags adresse: Åmundsdalen 129.
Oppdragsgiver: SINTEF Byggforsk
Bestiller: Catherine Grini Tlf.: 22965865
Kont pers. oppdragssted:

Oppdrag: Trykkteste og termograferer for å avdekke eventuelle luftlekkasjer og mangler ved klimaskjerm.

Beskrivelse:

Eriksen Byggkontroll AS har gjennomført på oppdrag for SINTEF Byggforsk, trykktest og termografering av rekkehus ved Åmundsdalen 129 for å avdekke eventuelle avvik ved klimaskjerm. Det er foretatt undertrykkmåling, med 318m³ som grunnlag. Ved termografering av innervegger ble bolig satt i undertrykk. Det er brukt trykkforskjeller på 50pa ved termografering. Trykksetting ble utført med Minneapolis Blower Door.

Lovverk som test og rapport støttes av:

NS-EN 13829 Bygningers termiske egenskaper. (luftlekkasje)
NS-EN 13187 Infrarød metode for å oppdage termiske uregelmessigheter.
Teknisk forskrift § 8 pkt. 22. (krav til total tetthet).
Byggforsk byggdetaljer 421.501 (inneklimate / termisk komfort).

Utstyr:

Termokamera: ThermaCAM E4, Kalibrert juli 2007
Trykkutstyr: Minneapolis Blower Door Modell 4., kalibrert mai 2006.
Måleutstyr: TSI 8346-M-S, Kalibrert juli 2007

Sertifikat:

ITC termografør Level 1. NO.2006NO10N001

Beskrivelse avvik:

Avvik defineres i denne rapport etter total tetthet i bolig og luftlekkasjer i m/s.

Vurdering av totale luftlekkasje:

Teknisk forskrift 1997, beskriver:

§8-22 Tetthet.:

Bygninger skal være så tette at effekten av varmeisoleringen ikke reduseres ved utilsiktet luftgjennomstrømming.

Fukt skal ikke trenge inn og redusere bygningsdelenes varmeisolerende yteevne eller forringe bygningens levetid.

Bygninger skal være så tette at inneklimate ikke påvirkes negativt og at det ikke oppstår sjenerende trekk.

TEK 97 § 8-22 tabell 1:

<u>Bygningstype</u>	<u>Lekkasjetall, n50</u>
Småhus og rekkehus	4
Andre bygninger med inntil to etasjer	3
Andre bygninger over to etasjer	1,5

Hastighet ved lekkasjepunkt.

Kvantifisering av størrelse av den enkelte luftlekkasje er vanskelig. Det er sammenheng mellom trykkforskjell over en konstruksjon og lufthastighet gjennom et lekkasjepunkt. Ved større trykkforskjeller, blir det større hastighet i lekkasjepunktet.

Byggforsk byggdetaljer 421.501 (inneklime / termisk komfort), beskriver:

Lufthastigheter større en 0,15m/s er følbare. Oppholdssonen i et rom er definert til 60 cm fra klimaskjerm.

En luftlekkasje vil derfor være følbart i oppholdssonen hvis den har en hastighet på 0,15m/s, målt 60 cm fra klimaskjerm ved trykkforskjell på 10 Pa. Målinger over år viser at en bolig har et undertrykk ved gulv i første etasje på 5-10 Pa, når det ikke er mekanisk ventilasjon.

I praksis måles luftlekkasjer noen cm fra lekkasjestedet og ofte med et høyere trykk. Det regnes ut hvilken maksimal lufthastighet som kan måles ved lekkasjepunktet for ikke å overstige de verdier som man kan aksepteres i oppholdssonen.

Ved vår termografering har vi brukt 50 Pa trykkforskjell. Omregnet vil luftlekkasjer over 1,1m/s overstige disse verdier.

Avvik listet opp etter:

0= ingen kommentar

1= mindre avvik til orientering

2= viktig avvik registrert

Klimaforhold:

Det er registrert 21°C inne og 1°C ute ved termografering og trykktesting. $\Delta T=20^{\circ}\text{C}$.

Temperaturforskjeller er tilstrekkelig for å avdekke mangelfull isolering og kuldebroer.

Vind er målt til 0,6m/s. (snitt av 10 målinger).

Konklusjon:

Våre målinger gir et lekkasjetall på $n50=2,6$. Byggforskriftens krav til total tettheter er oppfylt. (se vedlagt sertifikat).

Dette resultatet ble oppnådd ved tetting av alle ventiler. Vann fylt i vannlåser.

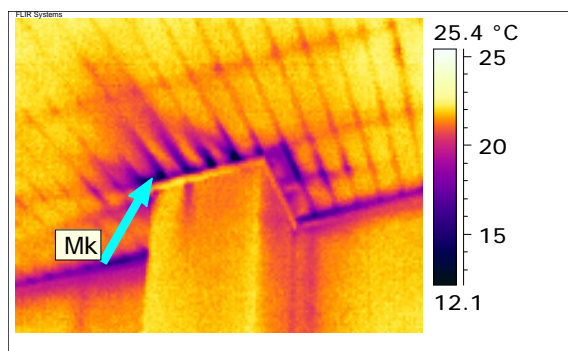
Det ble ikke indikert kuldebroer i fasade. Avvik i kjellerbod ble også her indikert. Avvik som ble registrert er listet opp nedenfor. Avvik ved pipegjennomføring vises også i denne boenhet. Loftsluke ble også her tapet før test.

Eriksen Byggkontroll AS står ikke ansvarlig for avvik som oppstår på senere tidspunkt, eller som skyldes informasjon som ikke er fremlagt ved termograferings tidspunkt.

Stein Eriksen

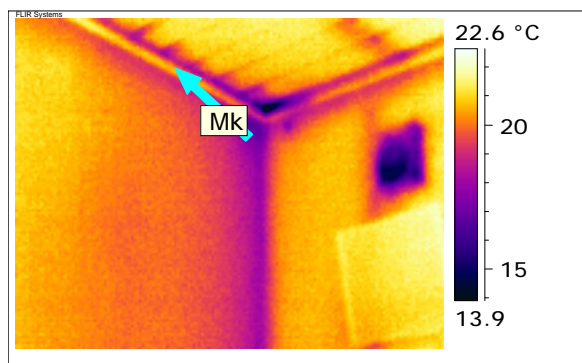
Stein Eriksen
Eriksen Byggkontroll AS

Bilde 1. Stue.

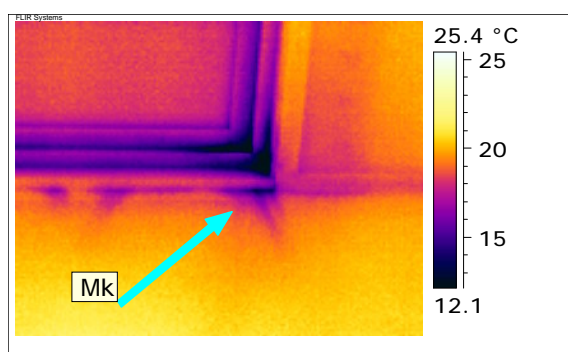
Kommentar:
Det ble indikert luftlekkasje på opptil 6m/s ved pipe, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 2: Stue.

Kommentar:
Det ble indikert luftlekkasje på 1,2m/s ved himling, merket med markør.
Avvik = 1. Bør følges opp.

Bilde 3. Stue.

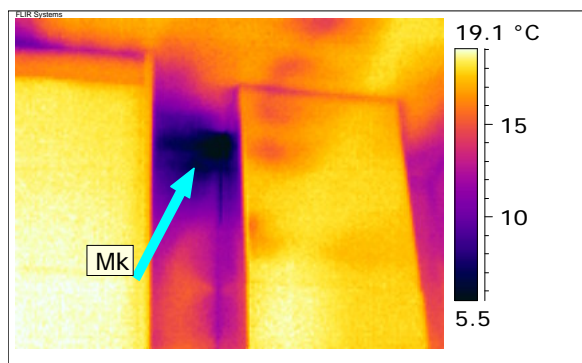

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 1,9 m/s ved fotlist ved fotlist, merket med markør. Det ble også indikert luftlekkasjer ved tilsetning vinduer nedre del, i stue. Dette ble målt opp mot 1,4 m/s.

Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 4: Kjøkken.

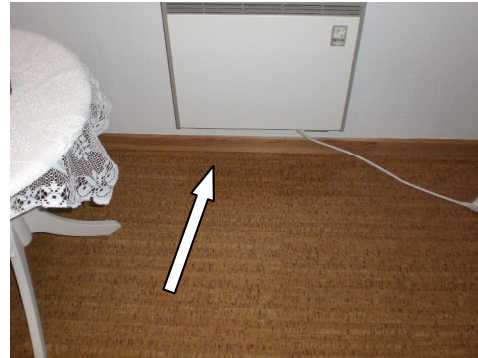
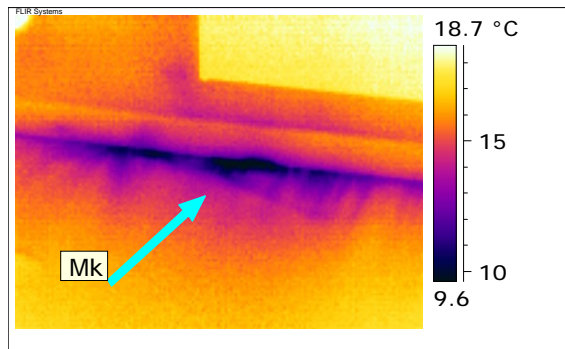
Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 6,1 m/s ved kjøkkenhette og overskap, merket med markør.

Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 5. Barnesoverom.

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 1,5 m/s ved fotlist, merket med markør.

Avvik = 2. Må utbedres.

TETTHETSBEVIS

**Rekkehus
5115 Ulseth
Åmundsdalen 129**

Kravet til total tetthet står i §8-22 i Teknisk Forskrift.
I veiledningen til denne forskriften er kravet til den totale tettheten kvantifisert.

Type bygning	n_{50}
Småhus/rekkehus	4,0
Bygninger i høyst 2 etasjer	3,0
Øvrige bygninger	1,5

Denne boenheten er definert å være småhus/rekkehus

Den maksimale totale lekkasjen får være:

**$n_{50} = 4,0$ omsetninger ved 50 Pa trykkforskjell
mellom ute og inne**

Lufttettheten er målt etter NS-EN 13829
Det er brukt 318 m³ i beregningene.

Måledato:: 09.12.2008

Målt lekkasjetall:

**$n_{50} = 2,6$ omsetninger ved 50 Pa
trykkforskjell mellom ute og inne**

Byggeforskriftenes krav til total tetthet er oppfylt

Bergen

26. desember 2008

Stein Eriksen

Stein Eriksen
Eriksen Byggkontroll AS

**Termograferapport
ved**

Åmundsleitet 35

2008-12-09

Eriksen Byggkontroll AS

Rapport trykktest og termografering ved Åmundsleitet 35

Jobb nr.: 091208-2
Ordre dato: 27.11. 2008
Vår arbeidsleder: Stein Eriksen Tlf.: 990 12 306
Oppdrags adresse: Åmundsleitet 35.
Oppdragsgiver: SINTEF Byggforsk
Bestiller: Catherine Grini Tlf.: 22965865
Kont pers. oppdragssted:

Oppdrag: Trykkteste og termograferer for å avdekke eventuelle luftlekkasjer og mangler ved klimaskjerm.

Beskrivelse:

Eriksen Byggkontroll AS har gjennomført på oppdrag for SINTEF Byggforsk, trykktest og termografering av rekkehus ved Åmundsleitet 35 for å avdekke eventuelle avvik ved klimaskjerm. Det er foretatt undertrykkmåling, med 318m³ som grunnlag. Ved termografering av innervegger ble bolig satt i undertrykk. Det er brukt trykkforskjeller på 50pa ved termografering. Trykksetting ble utført med Minneapolis Blower Door.

Lovverk som test og rapport støttes av:

NS-EN 13829 Bygningers termiske egenskaper. (luftlekkasje)
NS-EN 13187 Infrarød metode for å oppdage termiske uregelmessigheter.
Teknisk forskrift § 8 pkt. 22. (krav til total tetthet).
Byggforsk byggdetaljer 421.501 (inneklimate / termisk komfort).

Utstyr:

Termokamera: ThermaCAM E4, Kalibrert juli 2007
Trykkutstyr: Minneapolis Blower Door Modell 4., kalibrert mai 2006.
Måleutstyr: TSI 8346-M-S, Kalibrert juli 2007

Sertifikat:

ITC termografør Level 1. NO.2006NO10N001

Beskrivelse avvik:

Avvik defineres i denne rapport etter total tetthet i bolig og luftlekkasjer i m/s.

Vurdering av totale luftlekkasje:

Teknisk forskrift 1997, beskriver:

§8-22 Tetthet.:

Bygninger skal være så tette at effekten av varmeisoleringen ikke reduseres ved utilsiktet luftgjennomstrømming.

Fukt skal ikke trenge inn og redusere bygningsdelenes varmeisolerende yteevne eller forringe bygningens levetid.

Bygninger skal være så tette at inneklimate ikke påvirkes negativt og at det ikke oppstår sjenerende trekk.

TEK 97 § 8-22 tabell 1:

<u>Bygningstype</u>	<u>Lekkasjetall, n50</u>
Småhus og rekkehus	4
Andre bygninger med inntil to etasjer	3
Andre bygninger over to etasjer	1,5

Hastighet ved lekkasjepunkt.

Kvantifisering av størrelse av den enkelte luftlekkasje er vanskelig. Det er sammenheng mellom trykkforskjell over en konstruksjon og lufthastighet gjennom et lekkasjepunkt. Ved større trykkforskjeller, blir det større hastighet i lekkasjepunktet.

Byggforsk byggdetaljer 421.501 (inneklime / termisk komfort), beskriver:

Lufthastigheter større en 0,15m/s er følbare. Oppholdssonen i et rom er definert til 60 cm fra klimaskjerm.

En luftlekkasje vil derfor være følbart i oppholdssonen hvis den har en hastighet på 0,15m/s, målt 60 cm fra klimaskjerm ved trykkforskjell på 10 Pa. Målinger over år viser at en bolig har et undertrykk ved gulv i første etasje på 5-10 Pa, når det ikke er mekanisk ventilasjon.

I praksis måles luftlekkasjer noen cm fra lekkasjestedet og ofte med et høyere trykk. Det regnes ut hvilken maksimal lufthastighet som kan måles ved lekkasjepunktet for ikke å overstige de verdier som man kan aksepteres i oppholdssonen.

Ved vår termografering har vi brukt 50 Pa trykkforskjell. Omregnet vil luftlekkasjer over 1,1m/s overstige disse verdier.

Avvik listet opp etter:

0= ingen kommentar

1= mindre avvik til orientering

2= viktig avvik registrert

Klimaforhold:

Det er registrert 18°C inne og 1°C ute ved termografering og trykktesting. $\Delta T=17^{\circ}\text{C}$.

Temperaturforskjeller er tilstrekkelig for å avdekke mangelfull isolering og kuldebroer.

Vind er målt til 0,87m/s. (snitt av 10 målinger).

Konklusjon:

Våre målinger gir et lekkasjetall på $n50=2,8$. Byggforskriftens krav til total tettheter er oppfylt. (se vedlagt sertifikat).

Dette resultatet ble oppnådd ved tetting av alle ventiler. Vann fylt i vannlåser.

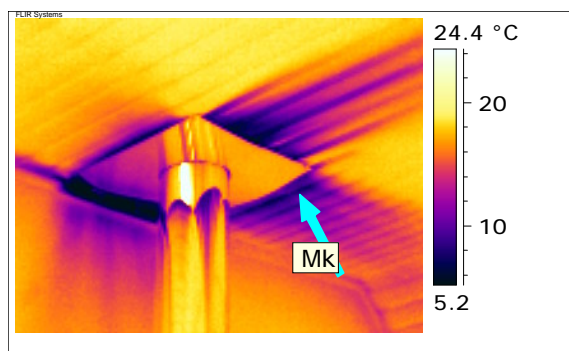
Det ble ikke indikert kuldebroer i fasade. Avvik i kjellerbod gikk igjen på alle boliger. Avvik som ble registrert er listet opp nedenfor. Avvik ved pipegjennomføring vises også i de boenheter som har fått dette montert. Loftsluke måtte tapes før test. Vi fikk ikke foretatt målinger grunnet dette, men det er store avvik med denne.

Eriksen Byggkontroll AS står ikke ansvarlig for avvik som oppstår på senere tidspunkt, eller som skyldes informasjon som ikke er fremlagt ved termograferings tidspunkt.

Stein Eriksen

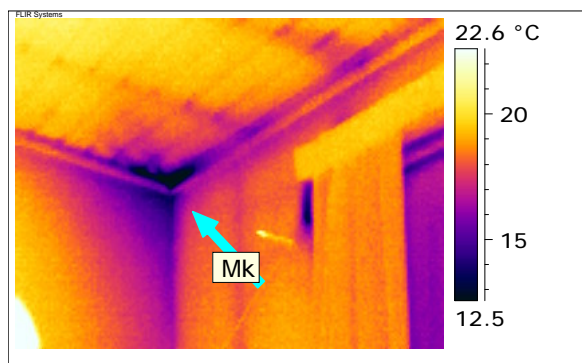
Stein Eriksen
Eriksen Byggkontroll AS

Bilde 1. Stue.

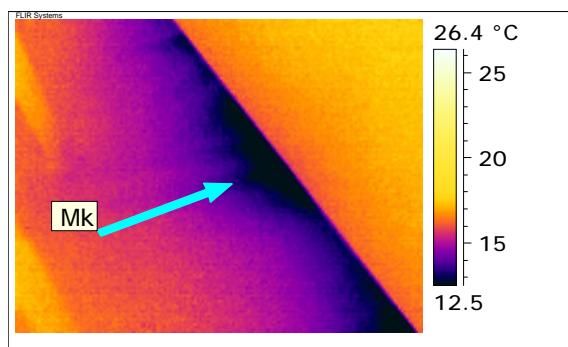
Kommentar:
Det ble indikert luftlekkasje på 8 m/s ved pipe, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 2: Stue.

Kommentar:
Det ble indikert luftlekkasje på 7m/s ved hjørne i himling, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 3. Kjøkken.

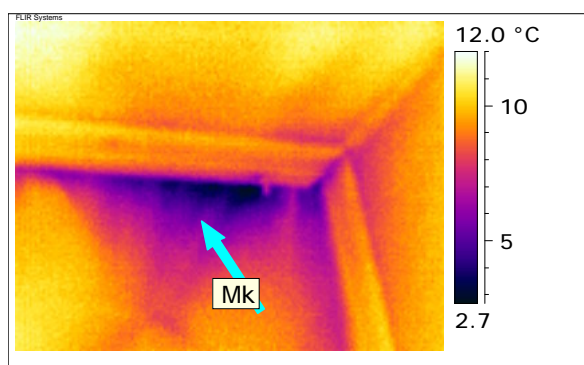

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 1,1m/s ved fotlist ved ovn, merket med markør. Kan oppleves som sjenerende.

Avvik = 1. til orientering.

Bilde 4: Hovedsoverom.

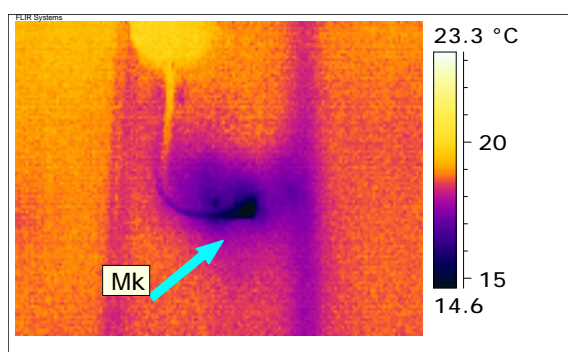

Kommentar:

Det ble indikert luftlekkasje på 3,6m/s ved hjørne yttervegg, merket med markør.

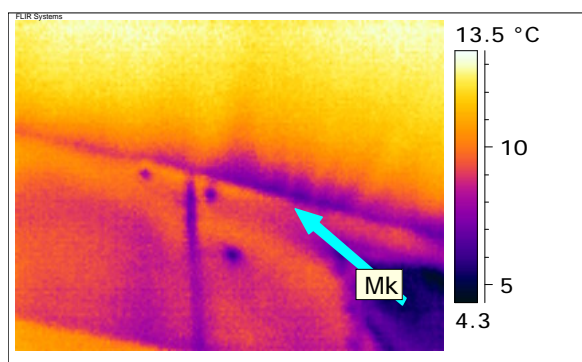
Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 5. Kjellerbod.

Kommentar:
Det ble indikert luftlekkasje på 4,7 m/s ved el inntak, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 6: Kjellerbod.

Kommentar:
Det ble indikert luftlekkasje på 4,4 m/s ved overgang tak og vegg, merket med markør. Dette går igjen ved alle leiligheter som ble testet.
Avvik = 2. Må utbedres.

TETTHETSBEVIS

**Rekkehus
5115 Ulseth
Åmundsleitet 35**

Kravet til total tetthet står i §8-22 i Teknisk Forskrift.
I veiledningen til denne forskriften er kravet til den totale tettheten kvantifisert.

Type bygning	n_{50}
Småhus/rekkehus	4,0
Bygninger i høyst 2 etasjer	3,0
Øvrige bygninger	1,5

Denne boenheten er definert å være småhus/rekkehus

Den maksimale totale lekkasjen får være:

**$n_{50} = 4,0$ omsetninger ved 50 Pa trykkforskjell
mellom ute og inne**

Lufttettheten er målt etter NS-EN 13829
Det er brukt 318 m³ i beregningene.

Måledato:: 09.12.2008

Målt lekkasjetall:

**$n_{50} = 2,8$ omsetninger ved 50 Pa
trykkforskjell mellom ute og inne**

Byggeforskriftenes krav til total tetthet er oppfylt

Bergen

26. desember 2008

Stein Eriksen

Stein Eriksen
Eriksen Byggkontroll AS

**Termografirapport
ved**

Åmundsvingen 39

2008-12-09

Eriksen Byggkontroll AS

Rapport trykktest og termografering ved Åmundssvingen 39

Jobb nr.: 091208-1
Ordre dato: 27.11. 2008
Vår arbeidsleder: Stein Eriksen Tlf.: 990 12 306
Oppdrags adresse: Åmundssvingen 39.
Oppdragsgiver: SINTEF Byggforsk
Bestiller: Catherine Grini Tlf.: 22965865
Kont pers. oppdragssted:

Oppdrag: Trykkteste og termograferer for å avdekke eventuelle luftlekkasjer og mangler ved klimaskjerm.

Beskrivelse:

Eriksen Byggkontroll AS har gjennomført på oppdrag for SINTEF Byggforsk, trykktest og termografering av rekkehus ved Åmundssvingen 39 for å avdekke eventuelle avvik ved klimaskjerm. Det er foretatt undertrykkmåling, med 374m³ som grunnlag. Ved termografering av innervegger ble bolig satt i undertrykk. Det er brukt trykkforskjeller på 50pa ved termografering. Trykksetting ble utført med Minneapolis Blower Door.

Lovverk som test og rapport støttes av:

NS-EN 13829 Bygningers termiske egenskaper. (luftlekkasje)
NS-EN 13187 Infrarød metode for å oppdage termiske uregelmessigheter.
Teknisk forskrift § 8 pkt. 22. (krav til total tetthet).
Byggforsk byggdetaljer 421.501 (inneklimate / termisk komfort).

Utstyr:

Termokamera: ThermaCAM E4, Kalibrert juli 2007
Trykkutstyr: Minneapolis Blower Door Modell 4., kalibrert mai 2006.
Måleutstyr: TSI 8346-M-S, Kalibrert juli 2007

Sertifikat:

ITC termografør Level 1. NO.2006NO10N001

Beskrivelse avvik:

Avvik defineres i denne rapport etter total tetthet i bolig og luftlekkasjer i m/s.

Vurdering av totale luftlekkasje:

Teknisk forskrift 1997, beskriver:

§8-22 Tetthet.:

Bygninger skal være så tette at effekten av varmeisoleringen ikke reduseres ved utilsiktet luftgjennomstrømming.

Fukt skal ikke trenge inn og redusere bygningsdelenes varmeisolerende yteevne eller forringe bygningens levetid.

Bygninger skal være så tette at inneklimate ikke påvirkes negativt og at det ikke oppstår sjenerende trekk.

TEK 97 § 8-22 tabell 1:

<u>Bygningstype</u>	<u>Lekkasjetall, n50</u>
Småhus og rekkehus	4
Andre bygninger med inntil to etasjer	3
Andre bygninger over to etasjer	1,5

Hastighet ved lekkasjepunkt.

Kvantifisering av størrelse av den enkelte luftlekkasje er vanskelig. Det er sammenheng mellom trykkforskjell over en konstruksjon og lufthastighet gjennom et lekkasjepunkt. Ved større trykkforskjeller, blir det større hastighet i lekkasjepunktet.

Byggforsk byggdetaljer 421.501 (inneklime / termisk komfort), beskriver:

Lufthastigheter større en 0,15m/s er følbare. Oppholdssonen i et rom er definert til 60 cm fra klimaskjerm.

En luftlekkasje vil derfor være følbart i oppholdssonen hvis den har en hastighet på 0,15m/s, målt 60 cm fra klimaskjerm ved trykkforskjell på 10 Pa. Målinger over år viser at en bolig har et undertrykk ved gulv i første etasje på 5-10 Pa, når det ikke er mekanisk ventilasjon.

I praksis måles luftlekkasjer noen cm fra lekkasjestedet og ofte med et høyere trykk. Det regnes ut hvilken maksimal lufthastighet som kan måles ved lekkasjepunktet for ikke å overstige de verdier som man kan aksepteres i oppholdssonen.

Ved vår termografering har vi brukt 50 Pa trykkforskjell. Omregnet vil luftlekkasjer over 1,1m/s overstige disse verdier.

Avvik listet opp etter:

0= ingen kommentar

1= mindre avvik til orientering

2= viktig avvik registrert

Klimaforhold:

Det er registrert 20°C inne og 0°C ute ved termografering og trykktesting. $\Delta T=20^{\circ}\text{C}$.

Temperaturforskjeller er tilstrekkelig for å avdekke mangelfull isolering og kuldebroer.

Vind er målt til 0,5m/s. (snitt av 10 målinger).

Konklusjon:

Våre målinger gir et lekkasjetall på $n50=1,7$. Byggforskriftens krav til total tettheter er oppfylt. (se vedlagt sertifikat).

Dette resultatet ble oppnådd ved tetting av alle ventiler. Vann fylt i vannlåser.

Det ble ikke indikert kuldebroer i fasade. Det ble ikke termografert ved alle vegger, grunnet møblering.

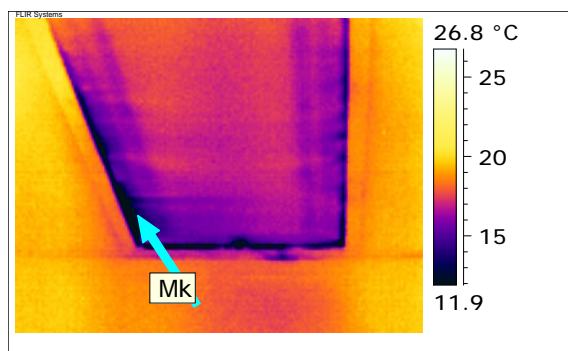
Avvik som ble registrert er listet opp nedenfor. Bolig trenger ventilering.

Eriksen Byggkontroll AS står ikke ansvarlig for avvik som oppstår på senere tidspunkt, eller som skyldes informasjon som ikke er fremlagt ved termograferings tidspunkt.

Stein Eriksen

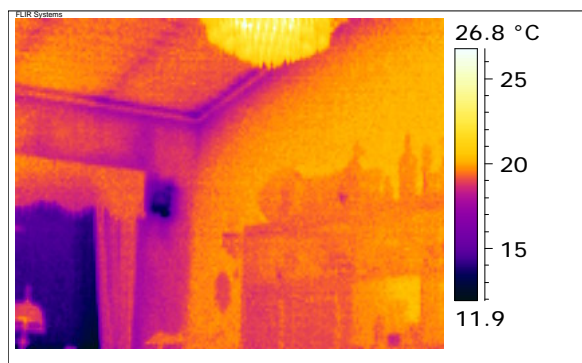
Stein Eriksen
Eriksen Byggkontroll AS

Bilde 1. Gang i 1 etasje.

Kommentar:
Det ble indikert luftlekkasje på 2,9 m/s ved pakning, merket med markør.
Avvik = 2. Må utbedres.

Bilde 2: Stue.

Kommentar:
Termografi viser ingen kuldebro på innside av vegg.
Avvik = 0.

TETTHETSBEVIS

**Rekkehus
5115 Ulseth
Åmundsvingen 39**

Kravet til total tetthet står i §8-22 i Teknisk Forskrift.
I veiledningen til denne forskriften er kravet til den totale tettheten kvantifisert.

Type bygning	n_{50}
Småhus/rekkehus	4,0
Bygninger i høyst 2 etasjer	3,0
Øvrige bygninger	1,5

Denne boenheten er definert å være småhus/rekkehus

Den maksimale totale lekkasjen får være:

**$n_{50} = 4,0$ omsetninger ved 50 Pa trykkforskjell
mellom ute og inne**

Lufttettheten er målt etter NS-EN 13829
Det er brukt 374 m³ i beregningene.

Måledato:: 09.12.2008

Målt lekkasjetall:

**$n_{50} = 1,7$ omsetninger ved 50 Pa
trykkforskjell mellom ute og inne**

Byggforskriftenes krav til total tetthet er oppfylt

Bergen

26. desember 2008

Stein Eriksen

Stein Eriksen
Eriksen Byggkontroll AS

VEDLEGG 3

ÅMUNDSLEITET - EN LEILIGHET MIDT I EN REKKE, MED LIKE LEILIGHETER PÅ HVER SIDE

Oversikt veggarealer og vindusarealer

VEGGAREAL INKL. VINDU

	Yttervegg		Mur mot terreng [m ²]
	Bindingsverk [m ²]	Betong [m ²]	
Hovedplan, kjøkken/inng. Underetasje, hobby	18,4	2,5	16,5
Hovedplan, stue Underetasje, soverom	17,4 18,1	1,5 1,6	
SUM	53,8	5,6	16,5

VINDUSAREAL

Vindustype	V1	V1	V2	V3	V3	V4	V5	V6	D1	D2	D3
Kjøkken	1		1								
Vindfang									1		
Soverom 3 hovedplan		1		1							
Stue						1	1			1	
Soverom 1 undertasje					1			1			1
Soverom 2 undertasje					2			1			
Antall	1	1	1	1	3	1	1	2	1	1	1
Bredde [m]	0,53	0,53	1,68	1,03	1,03	1,68	1,68	0,53	0,88	0,88	0,88
Høyde [m]	1,08	1,08	1,08	0,78	0,78	1,08	1,68	0,78	2,04	2,04	2,09
Vindusareal [m²]	0,57	0,57	1,81	0,80	0,80	1,81	2,82	0,41	1,80	1,80	1,84
Lysåpning [m²]	0,35	0,35	1,42	0,55	0,55	1,42	2,34	0,24			
Rammeandel [%]	38 %	38 %	22 %	31 %	31 %	22 %	17 %	42 %	80 %	30 %	30 %
Åpningsbare/faste	A	A	A	A	A	F	F	A	A	A	A
U-verdi [W/m².K]	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Himmelretning	60°	60°	60°	60°	240°	240°	240°	240°	60°	240°	240°
Dybde overheng	0,4	1	0,4	1	1,5	1,1	1,1	1,5	1	1,1	1,5
Avstand fra toppvindu	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,5	0,4	0,6	0,5
Sum vindusareal [m²]	0,6	0,6	1,8	0,8	2,4	1,8	2,8	0,8	1,8	1,8	1,8
Total vindusareal [m²]	17,1										

Oppvarmet BRA	125,9
Glassandel / BRA	14 %
Glassandel i fasade	29 %

VEDLEGG 3

ÅMUNDSLEITET - EN LEILIGHET

Kuldebroregnskap

Beregning for eksisterende konstruksjon

Overgangsdetalj	Lengde [m]	Antall	Total lengde [m]	Kuldebro-verdi [W/m.K]	Kuldebro [W/K]	Referanse *
Tak/vegg	14,3	1	14,3	0,04	0,57	Tabell 722
Etasjeskiller	6,95	1	6,95	0,07	0,49	Tabell 112
Vegg/ringmur/gulv	14,3	1	14,3	0,26	3,72	Tabell 43
Grunnmur mot terreng/gulv	6,35	1	6,35	0,1	0,64	Kuldebro atlas
Fasade/skillevegg mot nabo	7,6	2	15,2	0,07	1,06	Tabell 112
Utadgående hjørner	7,6	2	15,2	0,04	0,61	Tabell 722
Vindu/vegg	43,92	1	43,92	0,05	2,20	Tabell 81
Dør/vegg	14,98	1	14,98	0,05	0,75	Tabell 81
Totalt varmetap pga kuldebro [W/K]					10,0	
Oppvarmet BRA [m²]					125,9	
Normalisert kuldebroverdi [W/m².K]					0,080	

*) Tabell nummer refererer til nummerering i Byggforskdetaljblad 471.017

Beregning med reduserte kuldebroer rundt vinduer og dører

Overgangsdetalj	Lengde [m]	Antall	Total lengde [m]	Kuldebro-verdi [W/m.K]	Kuldebro [W/K]	Referanse *
Tak/vegg	14,3	1	14,3	0,04	0,57	Tabell 722
Etasjeskiller	6,95	1	6,95	0,07	0,49	Tabell 112
Vegg/ringmur/gulv	14,3	1	14,3	0,26	3,72	Tabell 43
Grunnmur mot terreng/gulv	6,35	1	6,35	0,1	0,64	Kuldebro atlas
Fasade/skillevegg mot nabo	7,6	2	15,2	0,07	1,06	Tabell 112
Utadgående hjørner	7,6	2	15,2	0,04	0,61	Tabell 722
Vindu/vegg	43,92	1	43,92	0,02	0,88	Tabell 82
Dør/vegg	14,98	1	14,98	0,02	0,30	Tabell 82
Totalt varmetap pga kuldebro					8,3	
Oppvarmet BRA					125,9	
Normalisert kuldebroverdi					0,066	

*) Tabell nummer refererer til nummerering i Byggforskdetaljblad 471.017

VEDLEGG 3

ÅMUNDSLEITET - EN LEILIGHET

Beregning av varmetap

Beregning for eksisterende konstruksjon

Bygningsdel	Areal [m ²]	Uverdi [W/m ² .K]	Luftmengde [m ³ /h]	Virk. [%]	Varmetap [W/K]	Varmetapstall [W/m ² _{BRA} .K]
Vegg, bindingsverk	37	0,40			14,7	0,12
Betongvegg	6	0,55			3,1	0,02
Kjellervegg mot terreng	17	0,37			6,1	0,05
Tak	65	0,38			24,7	0,20
Gulv på grunn	65	0,24			15,6	0,12
Vinduer og dører	17	2,90			49,5	0,39
Kuldebro					10,0	0,08
Infiltrasjon (n ₅₀ =2,9)			62,6		20,7	0,16
Ventilasjon			180	0	59,4	0,47
					203,8	1,62

Varmetapstall - beregning etter rehabilitering

Bygningsdel	Areal [m ²]	Uverdi [W/m ² .K]	Luftmengde [m ³ /h]	Virk. [%]	Varmetap [W/K]	Varmetapstall [W/m ² _{BRA} .K]
Vegg, bindingsverk	37	0,40			14,7	0,12
Betongvegg	6	0,55			3,1	0,02
Kjellervegg mot terreng	17	0,37			6,1	0,05
Tak	65	0,10			6,5	0,05
Gulv på grunn	65	0,24			15,6	0,12
Vinduer	12	0,70			8,1	0,06
Dører D1 og D2	4	1,00			3,6	0,03
Dør D3	2	1,30			2,4	0,02
Kuldebro					8,3	0,07
Infiltrasjon (n ₅₀ =1,5)			32,4		10,7	0,08
Ventilasjon			180	0,8	11,9	0,09
					90,9	0,72

VEDLEGG 3

ÅMUNDSLEITET - EN LEILIGHET

Beregning av luftmengde

Beregning av ventilasjonsluftmengde

Minste luftmengde iht. TEK, 0,5 luftskifte/time		
Romvolum	309	[m ³]
Sum luftmengde	154	[m ³ /h]

Minste luftmengde iht. TEK, nødvendig avtrekk		
Kjøkken hovedplan	36	[m ³ /h]
Bad hovedplan	54	[m ³ /h]
Bad underetasje	54	[m ³ /h]
Vaskerom underetasje	36	[m ³ /h]
Sum luftmengde	180	[m ³ /h]

Minste luftmengde iht. NS3031 (1,2m ³ /h.m ²)		
Gulvareal	126	[m ²]
Sum luftmengde	151	[m ³ /h]

→ Ventilasjonsaggregatet som velges må levere 180m³/h grunnventilasjon.

VEDLEGG 3

ÅMUNDSLEITET - EN REKKE MED 8 HUS

Oversikt veggarealer og vindusarealer

VEGGAREAL INKL. VINDU

	Yttervegg			Mur mot terreng [m ²]	Gavlvegg [m ²]
	Bindingsverk [m ²]	Betong [m ²]			
Hovedplan, kjøkken/inng. Underetasje, hobby	147	15,0	7,5	132,1	
Hovedplan, stue Underetasje, soverom	139 145	9,0 9,4	8,5 8,8		
SUM	430,6	33,4	24,8	132,1	106,6

VINDUSAREAL

Vindustype	V1	V2	V3	V3	V4	V5	V6	D1	D2	D3
Bredde [m]	0,53	1,68	1,03	1,03	1,68	1,68	0,53	0,88	0,88	0,88
Høyde [m]	1,08	1,08	0,78	0,78	1,08	1,68	0,78	2,04	2,04	2,09
Antall	16	8	8	24	8	8	16	8	8	8
Sum vindusareal [m²]	9,2	14,5	6,4	19,3	14,5	22,6	6,6	14,4	14,4	14,7
Total vindusareal [m²]	137									

Oppvarmet BRA	1.007
Glassandel / BRA	14 %
Glassandel i fasade	24 %

VEDLEGG 3

ÅMUNDSLEITET - EN REKKE MED 8 HUS

Kuldebroregnskap

Beregning for eksisterende konstruksjon

Overgangsdetalj	Lengde [m]	Antall	Total lengde [m]	Kuldebro-verdi [W/m.K]	Kuldebro [W/K]	Referanse *
Tak/vegg	14,3	8	114,4	0,04	4,58	Tabell 722
Etasjeskiller	6,95	8	55,6	0,07	3,89	Tabell 112
Etasjeskiller - gavl	20,9	1	20,9	0,07	1,46	Tabell 112
Vegg/ringmur/gulv - gavl	20,9	1	20,9	0,26	5,43	Tabell 43
Vegg/ringmur/gulv	14,3	8	114,4	0,26	29,74	Tabell 43
Grunnmur mot terreng/gulv	6,35	8	50,8	0,1	5,08	Kuldebro atlas
Fasade/skillevegg mot nabo	7,6	14	106,4	0,07	7,45	Tabell 112
Utadgående hjørner	7,6	16	121,6	0,04	4,86	Tabell 722
Vindu/vegg	43,92	8	351,36	0,05	17,57	Tabell 81
Dør/vegg	14,98	8	119,84	0,05	5,99	Tabell 81
Totalt varmetap pga kuldebro [W/K]					86,1	
Oppvarmet BRA [m²]					1.007	
Normalisert kuldebroverdi [W/m².K]					0,085	

*) Tabell nummer refererer til nummerering i Byggforskdetaljblad 471.017

Beregning med reduserte kuldebroer rundt vinduer og dører

Overgangsdetalj	Lengde [m]	Antall	Total lengde [m]	Kuldebro-verdi [W/m.K]	Kuldebro [W/K]	Referanse *
Tak/vegg	14,3	8	114,4	0,04	4,58	Tabell 722
Etasjeskiller	6,95	8	55,6	0,07	3,89	Tabell 112
Etasjeskiller - gavl	20,9	1	20,9	0,07	1,46	Tabell 112
Vegg/ringmur/gulv - gavl	20,9	1	20,9	0,26	5,43	Tabell 43
Vegg/ringmur/gulv	14,3	8	114,4	0,26	29,74	Tabell 43
Grunnmur mot terreng/gulv	6,35	8	50,8	0,1	5,08	Kuldebro atlas
Fasade/skillevegg mot nabo	7,6	14	106,4	0,07	7,45	Tabell 112
Utadgående hjørner	7,6	16	121,6	0,04	4,86	Tabell 722
Vindu/vegg	43,92	8	351,36	0,02	7,03	Tabell 81
Dør/vegg	14,98	8	119,84	0,02	2,40	Tabell 81
Totalt varmetap pga kuldebro [W/K]					71,9	
Oppvarmet BRA [m²]					1.007	
Normalisert kuldebroverdi [W/m².K]					0,071	

*) Tabell nummer refererer til nummerering i Byggforskdetaljblad 471.017

VEDLEGG 3

ÅMUNDSLEITET - EN REKKE MED 8 HUS

Beregning av varmetap

Beregning for eksisterende konstruksjon

Bygningsdel	Areal [m ²]	Uverdi [W/m ² .K]	Luftmengde [m ³ /h]	Virk. [%]	Varmetap [W/K]	Varmetapstall [W/m ² _{BRA} .K]
Vegg, bindingsverk	294	0,40			117,6	0,12
Betongvegg	33	0,55			18,3	0,02
Betongvegg, stor felt	25	0,55			13,7	0,01
Gavl, bindingsverk	107	0,40			42,6	0,04
Kjellervegg mot terreng	132	0,37			48,9	0,05
Tak	520	0,38			197,8	0,20
Gulv på grunn	520	0,24			124,9	0,12
Vinduer og dører	137	2,90			395,9	0,39
Kuldebro					86,1	0,09
Infiltrasjon (n ₅₀ =2,9)			501		165,2	0,16
Ventilasjon			1440	0	475,2	0,47
					1.686,2	1,67

Varmetapstall - beregning etter rehabilitering

Bygningsdel	Areal [m ²]	Uverdi [W/m ² .K]	Luftmengde [m ³ /h]	Virk. [%]	Varmetap [W/K]	Varmetapstall [W/m ² _{BRA} .K]
Vegg, bindingsverk	294	0,40			117,6	0,12
Betongvegg	33	0,55			18,3	0,02
Betongvegg, stor felt	25	0,16			4,0	0,00
Gavl, bindingsverk	107	0,16			17,1	0,02
Kjellervegg mot terreng	132	0,37			48,9	0,05
Tak	520	0,10			52,0	0,05
Gulv på grunn	520	0,24			124,9	0,12
Vinduer	93	0,70			65,2	0,06
Dører D1 og D2	29	1,00			28,7	0,03
Dør D3	15	1,30			19,1	0,02
Kuldebro					71,9	0,07
Infiltrasjon (n ₅₀ =1,5)			259		85,4	0,08
Ventilasjon			1440	0,8	95,0	0,09
					748,2	0,74

VEDLEGG 4

AMUNDSLEITET BORETTLAG - KALKYLEPRIS FOR UTSKIFTING AV VINDUER OG DØRER

03.04.2009

Trevindu og dører hvitmalt utvendig og innvendig i flg. vedlegg.

Foringer og innvendig listverk hvit.

Glass: ES 2s m/Ar/SSP, oppbygging 4ES+16G+4+16G+ES4 / 4ES+12G+4+12G+ES4.

Utvendig listverk og beslag.

Demontering og sanering av eksisterende vinduer og dører.

VINDUER

Vindustype	V1	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
Antall	201	201	201	810	201	201	408	0
Bredde [m]	0,53	0,53	1,68	1,03	1,68	1,68	0,53	0,313
Høyde [m]	1,08	1,08	1,08	0,78	1,08	1,68	0,78	0,81
U-verdi 0,7 / 1,0 / 1,3	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Enhetspris eks mva	4380,00	4380,00	6655,00	4865,00	6655,00	8220,00	3760,00	
Sum for 201 leiligheter eks mva	880380,00	880380,00	1337655,00	3940650,00	1337655,00	1652220,00	1534080,00	0,00
25% mva	220095,00	220095,00	334413,75	985162,50	334413,75	413055,00	383520,00	0,00
Sum inkl mva	1100475,00	1100475,00	1672068,75	4925812,50	1672068,75	2065275,00	1917600,00	0,00

Vinduer: U-verdi 0,7

Dør D1 og D2: U-verdi 1,0

Dør D3: U-verdi 1,3

Til sammen er det 201 leiligheter i Åmundsleitet borettslag

Vennlig hilsen

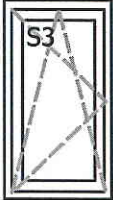

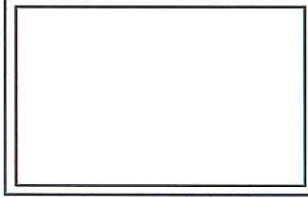

Brødrene Hindenes AS

Arne Hindenes

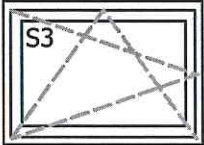

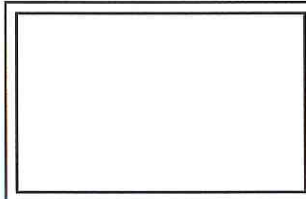

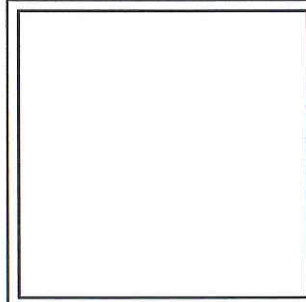
Arne Hindenes

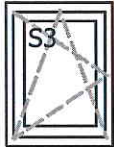

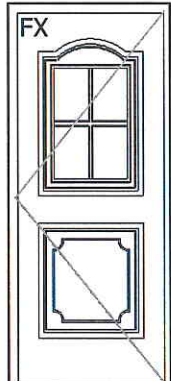
DØRER

D1	D2	D3
201	201	204
0,88	0,88	0,88
2,04	2,04	2,09
0,8	0,8	0,8
8760,00	8760,00	9885,00
1760760,00	1760760,00	2016540,00
440190,00	440190,00	504135,00
2200950,00	2200950,00	2520675,00
		17101080,00
		4275270,00
		21376350,00

Lnr	Mrk	Ant	Beskrivelse	
005	V1	402	ND Sikkerhetsvindu 105/80 Høyrehengslet Innadslående toveissvingende ramme ES 2s m/Ar/SSP Oppbygning 4ES+16G+4+16G+ES4 Overflatebehandling Utvendig NCS S0502Y Hvit Innvendig NCS S0502Y Hvit Glasslister NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Bunnkarm list NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Detaljer: Festehull NTech Passiv	588 × 1088mm
006	V1	402	Foring Tilpasset for varelinje 005 Foringsdybde 130 mm inkl. karm (løse) Overflatebehandling Foring NCS S0502Y Hvit	588 × 1088mm
010	V2	201	ND Fast karm 105 ES 2s m/Ar/SSP Oppbygning 4ES+16G+4+16G+ES4 Overflatebehandling Utvendig NCS S0502Y Hvit Innvendig NCS S0502Y Hvit Glasslister NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Detaljer: Festehull NTech Passiv	1688 × 1088mm
011	V2	201	Foring Tilpasset for varelinje 010 Foringsdybde 130 mm inkl. karm (løse) Overflatebehandling Foring NCS S0502Y Hvit	1688 × 1088mm

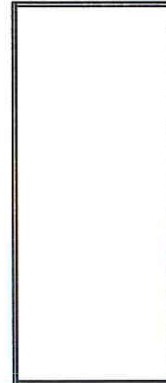

Lnr	Mrk	Ant	Beskrivelse	
015	V3	201	ND Sikkerhetsvindu 105/80 Høyrehengslet Innadslående toveissvingende ramme ES 2s m/Ar/SSP Oppbygning 4ES+16G+4+16G+ES4 Overflatebehandling Utvendig NCS S0502Y Hvit Innvendig NCS S0502Y Hvit Glasslister NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Bunnkarm list NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Detaljer: Festehull NTech Passiv	1088 × 788mm
016	V3	201	Foring Tilpasset for varelinje 015 Foringsdybde 130 mm inkl. karm (løse) Overflatebehandling Foring NCS S0502Y Hvit	1088 × 788mm
020	V4	201	ND Fast karm 105 ES 2s m/Ar/SSP Oppbygning 4ES+16G+4+16G+ES4 Overflatebehandling Utvendig NCS S0502Y Hvit Innvendig NCS S0502Y Hvit Glasslister NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Detaljer: Festehull NTech Passiv	1688 × 1088mm
021	V4	201	Foring Tilpasset for varelinje 020 Foringsdybde 130 mm inkl. karm (løse) Overflatebehandling Foring NCS S0502Y Hvit	1688 × 1088mm
025	V5	201	ND Fast karm 105 ES 2s m/Ar/SSP Oppbygning 4ES+16G+4+16G+ES4 Overflatebehandling Utvendig NCS S0502Y Hvit Innvendig NCS S0502Y Hvit Glasslister NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Detaljer: Festehull NTech Passiv	1688 × 1688mm

Lnr	Mrk	Ant	Beskrivelse	
026	V5	201	Foring Tilpasset for varelinje 025 Foringsdybde 130 mm inkl. karm (løse) Overflatebehandling Foring NCS S0502Y Hvit	1688 × 1688mm
030	V6	603	ND Sikkerhetsvindu 105/80 Høyrehengslet Innadslående toveissvingende ramme ES 2s m/Ar/SSP Oppbygning 4ES+16G+4+16G+ES4 Overflatebehandling Utvendig NCS S0502Y Hvit Innvendig NCS S0502Y Hvit Glasslister NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Bunnkarm list NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert Detaljer: Festehull NTech Passiv	588 × 788mm
031	V6	603	Foring Tilpasset for varelinje 030 Foringsdybde 130 mm inkl. karm (løse) Overflatebehandling Foring NCS S0502Y Hvit	588 × 788mm
035	D1	201	ND Hoveddør Favoritt Høyrehengslet Utadslående sidehengslet dørbblad Cotswold Jomfruen (CYD 955 G) Overflatebehandling Produkt NCS S0502Y Hvit	890 × 2088mm

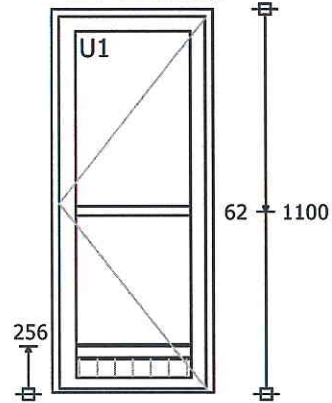
Lnr Mrk Ant Beskrivelse
 036 D1 201 Foring
 Tilpasset for varelinje 035
 Foringsdybde 130 mm inkl. karm (løse)
 Overflatebehandling
 Foring NCS S0502Y Hvit

890 × 2088mm

040 D2/3 402 ND Sikkerhetsdør
 Høyrehengslet
 Utadslående sidehengslet dørblad
 ES 2s m/Ar/SSP
 Oppbygning 4ES+12G+4+12G+ES4
 Brystningshøyde 256 mm
 Overflatebehandling
 Utvendig NCS S0502Y Hvit
 Innvendig NCS S0502Y Hvit
 Glasslister NCS S0502Y Hvit, Pulver lakkert
 Detaljer:
 Festehull
 Trinnløs luftestilling
 Sprosse:
 62 = Gjennomgående sprosse

888 × 2088mm

041 D2/3 402 Foring
 Tilpasset for varelinje 040
 Foringsdybde 130 mm inkl. karm (løse)
 Overflatebehandling
 Foring NCS S0502Y Hvit

888 × 2088mm

998 2814 Miljøvederlag glassretur

Åmundsleitet Borettslag

Åmundsleitet 87
5115 ULSET

Att.: Janne Valderhaug

Ågotnes, 16. mai 2007

TILBUD UTBEDRING AV VENTILASJON I BORETTSLAGET

Vi viser til oversendt underlag og tilby følgende på overnevnte prosjekt.

Rekkehus 194 stk.

Pris levert og montert mekanisk avtrekk utskifting

kr. 12.400,- x 194 enheter Kr. 2.405.600,- eks mva

Pris levert og montert balansert ventilasjonsløsning

kr. 39.900,- x 194 enheter Kr. 7.740.600,- eks mva

Terrassehus

Alternativ 1.

Omarbeiding til eget avtrekk fra hver leilighet

Dette lar seg gjøre, men det må da kjernebores i etasjeskillene slik at alle avkastkanaler går over tak.

Dette medfører at det må avsettes areal i alle leilighetene til sjakt for disse rørene. Vi har medtatt kanaler, detaljer, vifte og montasje., alle bygningsmessige samt elektriske arbeider er ikke medtatt i vår pris. Disse forutsetningene gjelder også den balanserte løsningen i tillegg til at det da også må bores i ytterveggen til friskluftsinntaket.

Mekanisk anlegg, inklusiv kjøkken ventilator type Slim Line med styring av viften.

Levert og montert avtrekksanlegg

Kr 16.400,- x 64 enheter Kr. 1.049.600,- eks mva

Levert og montert Balansert ventilasjons anlegg, med kjøkkenhette tilkoblet aggregatet, innblåsning oppholds rom og vavtrekk fra WC/bad, bod og kjøkken

Kr. 31.600,- x 64 enheter Kr. 2.022.400,- eks mva

Alternativ. 2

Utskiftning av fellesvifter med ny trykkstyring. Ikke medtatt nye ventilatorer.

Kr 44.500,- x 10 enheter. Kr. 445.000,- eks mva

(Det er vanskelig å finne ut hvor mange enheter som går på hvert system ut fra mottatte tegninger, så prisen må ansees som enhets pris til det er avklart hvor mange enheter det er.)

Bod avdelingene.

Obs her trengs det kjerne boring til avkast kanal i yttervegg, dette er ikke medtatt.

Levert og montert luft avfukter type F-Tech med kanaler og tilbehør

Kr. 31.700,- x 10 enheter Kr. 317.000,- eks mva

(Det er vanskelig å finne ut hvor mange enheter det er ut fra mottatte tegninger, så prisen må ansees som enhets pris til det er avklart hvor mange enheter det er.)

Tilbudet rekkehus omfatter:

- Loftsvifte styrt fra Slim line kjøkkenhette, 3 avtrekk og kjøkkenhetter
- Kanaler, deler, takhette levert og montert
- Demontering eksisterende kanaler og takhetter

Varmegjenvinner:

- Varmegjenvinner plassert på loft m/rotor 80/85% virkningsgrad (ingen kondens), styrt fra eget styringspanel og ledning med plugg mellom aggregat og styring.
- 4 tilluft og 4 avtrekks ventiler, nede blir det en del innkassinger.
- Kjøkkenhette type FS 302 med egen avkast kanal over tak levert og montert.

Tilbudet terrassehus omfatter:**Alternativ 1.**

- Loftsvifte styrt fra Slim line kjøkkenhette, 3 avtrekk og kjøkkenhetter
  - Kanaler, deler, takhette levert og montert
  - Demontering eksisterende kanaler som ikke er innstøpt, disse blir bunnet samt takhetter
- Varmegjenvinner:**
- Varme gjenvinner m/rotor 80/85% virkningsgrad (ingen kondens) plassert i hver leilighet, styrt fra kjøkkenventilator med by pass av luftstrømmen forbi varme gjenvinneren.
  - Kanaler, deler, tak hette levert og montert

Alternativ 2.

- Levert og montert trykkstyrte vifter, disse øker hastigheten når spjeldet på eksisterende kjøkken ventilator åpnes.
- Ny lydfelle på hovedstamme

Tilbudet omfatter ikke.

- Elektriske arbeider.
- Rørlegger arbeider.
- Bygningmessige arbeider utover hulltakning i lettvegger.
- Takstein til der tak hetter fjernes og ikke monteres.

I forbindelse med vårt tilbud kan vi gi følgende tilleggsopplysninger:

MVA	<i>Alle priser er å forstå eks. MVA</i>
Betalingsbetingelser:	<i>30 dager hvis ikke annet er avtalt</i>
Leveringstid:	<i>Montasje 2-3 uker</i>
Leveringsmåte:	<i>Avtales ved bestilling</i>
Tilbudets gyldighet	<i>Tilbudet er gyldig i 60 dager fra tilbudsdato, deretter reguleres prisen etter SSB sin byggekostnadsindeks og eventuelle prisøkninger på våre produkter.</i>

Vi håper tilbudet vil være av interesse, og ser frem til å høre fra Dem.

Med hilsen

Paal Tonning